

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Dotace v zemědělském podniku, vliv daňové účinnosti a změn
v podniku na vývoj dotací

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.

Autor:

Bc. Jana Hrdličková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana HRDLIČKOVÁ**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Dotace v zemědělském podniku, vliv daňové účinnosti a změn v podniku na vývoj dotací.**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Orientace ve struktuře dotací, jejich administrativě a vlivu na hospodaření zemědělského podniku. Analýza vývoje dotací v konkrétním zemědělském podniku v důsledku organizační změny v podniku a vliv uplatnění aktuální daňové soustavy na reálnou výši dotace.

Rámcová osnova:

1. Dotace a jejich úloha v zemědělské politice státu.
2. Problematika spravování přidělených dotací po linii podniku
3. Možnosti řešení situace v případě koupě dalšího hospodářského celku.
4. Analýza dotací v zemědělském podniku a vliv daňových aspektů na reálně získanou dotaci.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Skripta k účetnictví v zemědělství, PEF ČZU a ZF JU
Bečvářová, V.: Zemědělská politika, MZLU Brno, 2001
Kovanicová, D.: Abeceda účetních znalostí pro každého, Polygon, 2007
Neplechová, M., Novák, J., Účetnictví a kalkulace nákladů v zemědělství, Bilance, Praha, 1996
Odborné časopisy
České účetní standardy
Nařízení vlády č. 500/2001 Sb., 242/2004 Sb., 655/2004 Sb., 69/2005 Sb., 144/2005 Sb., 145/2005 Sb.
Zákon o zemědělství č. 252/1997 ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
Vyhláška č. 500/2002 Sb., prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví
České účetní standardy pro podnikatele
www.mze.cz
www.pgrlf.cz
www.szif.cz
www.BusinessInfo.cz

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **27. března 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2010**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13⁰¹
370 05 České Budějovice

prof. Ing. František Štřelovec, CSc., Dr.h.c.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 27. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma Dotace v zemědělském podniku, vliv daňové účinnosti a změn v podniku na vývoj dotací jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Trhových Svinech 15. dubna 2010

Podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce doc. Ing. Jindřišce Kouřilové, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Seznam použitých zkratek

AEO	Agroenvironmentální opatření
CAP	Common Agriculture Policy
CUZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský garanční fond
EAGGF	Evropský zemědělský garanční a orientační fond
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
Ha	Hektar
GAEC	Good Agricultural and Environmental Condition (Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu)
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (Všeobecná dohoda o clech a obchodu)
IBR	Infekční rinotracheitida skotu
IČ	Identifikační číslo
KBTPM	Krávy bez tržní produkce mléka
Kč	Koruna česká
LFA	Less Favoured Areas (Méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System – systém pro vedení a aktualizaci evidence půdy dle uživatelských vztahů dle zákona 252/1997 Sb., o zemědělství, rozšířený o další funkční vlastnosti potřebné především pro účely administrace dotací
NOP IBR	Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu
OZE	Obnovitelný zdroj energie
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
SAPS	Single Area Payment Scheme (Jednotná platba na plochu)

SMR	Statutory management requirements (Povinné požadavky na hospodaření)
SOT	Společná organizace trhu
SSP	Oddělená platba za cukr
STP	Oddělená platba za rajčata
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TOP-UP	Národní doplňkové platby
TTP	Trvalé travní porosty
VDJ	Velká dobytčí jednotka

Seznam grafů

Graf 1:	Struktura půdního fondu ČR.....	19
Graf 2:	Průměrný počet zaměstnanců v národním hospodářství ČR v letech 1993 -2008 (v tis. fyzických osob).....	20
Graf 3:	Průměrný počet zaměstnanců v sektoru zemědělství v letech 1993 – 2008 (v tis. fyzických osob).....	21
Graf.4:	Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců ČR v letech 1993 – 2008 (v Kč, na fyzické osoby).....	21
Graf 5:	Vývoj struktury výdajů SZP EU.....	25
Graf 6:	Vývoj přímých plateb pro EU-10 dle přístupových smluv do roku 2013.....	27
Graf 7:	Přímé platby ve státním rozpočtu ČR 2004 – 2010.....	28

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Struktura přijatých dotací v roce 2007.....	37
Tabulka 2:	Struktura přijatých dotací v roce 2008.....	38
Tabulka 3:	Struktura přijatých dotací v roce 2009.....	39
Tabulka 4:	Účetní řešení koupě části podniku.....	43
Tabulka 5:	Výsledek hospodaření v roce 2007, 2008, 2009.....	45
Tabulka 6:	Porovnání poměrových ukazatelů.....	45
Tabulka 7:	Počet přidělených bodů poměrovým ukazatelům.....	48
Tabulka 8:	Účtování přijetí provozní dotace při užití časového rozlišení.....	50
Tabulka 9:	Účtování přijetí provozní dotace při užití pohledávky.....	50
Tabulka 10:	Výše daňových odpisů.....	52
Tabulka 11:	Účtování investiční dotace (pořízení v roce 2009, schválení platby v roce 2010).....	53
Tabulka 12:	Účtování investiční dotace (pořízení v roce 2009, schválení platby v roce 2010).....	55
Tabulka 13:	Výše nespotřebované dotace.....	58
Tabulka 14:	Přehled základů daně uskutečněných a přijatých zdanitelných plnění se sníženou a základní sazbou daně v roce 2008.....	62
Tabulka 15:	Přehled částek daně za uskutečněná a přijatá zdanitelná plnění v roce 2008.....	63

Anotace:

V diplomové práci jsou přiblíženy důvody pro podporu zemědělství a zároveň poskytnut přehled základních dotačních nástrojů, kterými je zemědělství v ČR podporováno. V praktické části této (diplomové) práce je řešena situace, kdy dojde ke koupi části hospodářského celku, neboť na analyzovaný zemědělský podnik byla převedena zemědělská prvovýroba jiného zemědělského subjektu. Analyzovaný zemědělský podnik je příjemcem několik základních dotačních nástrojů a s jejich přijetím vzniká zemědělskému podniku řada problémů. Mezi ně patří např. otázka v jakém okamžiku se mohou dotace odrazit v účetnictví. Dále musí zemědělský podnik zvolit způsob účtování, který je odlišný v případě přijetí dotace k úhradě provozních nákladů, finančních nákladů a investiční dotace na úhradu pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Dotace má vliv i na finanční zdraví zemědělského podniku, které je nutné posoudit v delším časovém období a to podle devíti ekonomických ukazatelů finanční analýzy. Tyto ukazatele jsou v diplomové zjištěny pro případ přijetí i nepřijetí dotace. Získané dotace jsou dále ovlivněny aktuální daňovou soustavou (platnou v ČR), konkrétně výší daně z příjmů právnických osob a výší daně z přidané hodnoty. Diplomová práce se snaží kvantifikovat vliv těchto daní na celkové příjmy zemědělského podniku z dotací.

Klíčová slova:

podpora zemědělství, dotace, zemědělská politika, finanční zdraví, daňová soustava

Anotation:

This diploma thesis deals with reasons for agriculture support and offers an overview of basic subsidies which are supported in Czech Republic. The practical part of the thesis solves situation when a part of some other agricultural unit is bought and merged with main company which is analyzed by the thesis. This company is a receiver of some basic subsidies apparatus which also bring some difficulties such as question in which moment can subsidies show up in accountant. An agriculture company has to choose an account method, different in case of receiving subsidies for processes costs, financial costs and investment costs. The subsidies have an influence for agricultural company financial health which has to be qualified in a longer time period according to a nine economical financing analysis indicators. The thesis count indicators in case of acceptance and non-acceptance of the subsidies. Gained subsidies are further impacted by Czech Republic actual tax system (VAT and corporate income tax). Diploma thesis tries to quantify influence of these taxes to total agricultural company subsidies income.

Key words:

Agriculture support, subsidies, agriculture policy, financial health, tax system

Obsah

1.	ÚVOD	11
2.	CÍL A POSTUP	12
3.	LITERÁRNÍ PŘEHLED	14
4.	TEORETICKÁ ČÁST	15
4.1.	DEFINOVÁNÍ POJMU DOTACE	15
4.2.	PROBLÉMY POSKYTOVÁNÍ DOTACÍ	16
4.3.	ZÁKLADNÍ FORMY DOTACÍ, KTERÉ SE VYSKYTUJÍ V AGRÁRNÍ POLITICE	16
4.3.1.	PODPORA TRŽNÍCH CEN	16
4.3.2.	PŘÍMÉ DOTACE	17
4.3.3.	PODPORA PŘI POŘÍZENÍ BANKOVNÍHO ÚVĚRU	17
4.4.	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ZEMĚDĚLSKOU POLITIKU	18
4.5.	DŮVOD PRO PODPORU ZEMĚDĚLSTVÍ	19
4.6.	SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA (SZP)	24
4.6.1.	ČESKÁ REPUBLIKA V RÁMCI SZP	27
4.6.2.	ZÁKLADNÍ DOTAČNÍ NÁSTROJE V ČR JSOU:	28
4.6.2.1.	Přímé platby	29
4.6.2.2.	Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 (EAFRD) ..	32
4.6.2.3.	Dotace v rámci společné organizace trhu (SOT)	33
4.6.2.4.	Národní dotace	33
4.6.2.5.	Podmíněnost plateb (Cross Compliance)	34
4.6.2.6.	Daňové úlevy	34
5.	PRAKTICKÁ ČÁST	36
5.1.	CHARAKTERISTIKA ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKU	36
5.1.1.	PŘEHLED PŘIJATÝCH DOTACÍ	37
5.2.	ŘEŠENÍ SITUACE V PŘÍPADĚ KOUPE ČÁSTI HOSPODÁŘSKÉHO CELKU	40
5.3.	FINANČNÍ ZDRAVÍ PODNIKU	44
5.4.	ÚČTOVÁNÍ DOTACÍ	49
5.5.	DAŇOVÁ PROBLEMATIKA	56
5.5.1.	DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	56
5.5.1.1.	Vliv dotace na výši daně z příjmů právnických osob	57
5.5.2.	DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY	59
5.5.2.1.	Vliv dotace na výši daně z přidané hodnoty	62
5.5.3.	VLIV DANĚ Z PŘÍJMU PRÁVNICKÝCH OSOB A DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY NA REÁLNĚ ZÍSKANOU DOTACI	66
5.5.3.1.	Vliv dotace na celkové příjmy podniku	66
6.	ZÁVĚR	68
	POUŽITÁ LITERATURA	69
	PRAMENY	70
	INTERNETOVÉ ZDROJE	70

1. ÚVOD

Zemědělství je nedílnou součástí hospodářství. Jeho důležitost netkví pouze ve výrobě potravin a ostatních zemědělských produktů, ale má také významnou roli v péči o krajinu a v péči o životní prostředí, mezi jehož základní složky patří ovzduší, voda a v neposlední řadě půda, která je primárním výrobním faktorem v zemědělství.

Zemědělství v České republice se po roce 1989 vyznačovalo významnými strukturálními změnami, které vyplynuly z nutnosti transformovat centrálně řízenou ekonomiku České republiky do ekonomiky fungující na tržních principech. Tato transformace se nevyhnula ani zemědělské politice, pro kterou přechod k tržnímu hospodářství znamenal výrazný tlak na přizpůsobení se novým ekonomickým podmínkám a odbytovým možnostem z hlediska jejich rozměru, struktury a výkonnosti. Dalším významným mezníkem pro rozvoj zemědělství byl vstup České republiky (k 1. 5. 2004) do Evropské unie, který znamenal nejen postupné přizpůsobení se vývoji evropské legislativy a systému tržní regulace panující v Evropské unii, ale i nárůst podpor směřujících do agrárního sektoru a venkova, jež částečně eliminovaly dopad zhoršených podmínek (neustálý růst cen vstupů do zemědělské prvovýroby a nižší růst cen zemědělských produktů) na agrárním trhu. Zemědělství je v současné době poznamenáno řadou rizik, která souvisí se specifickými rysy celého odvětví. Jedná se především o biologický charakter produkce. Mezi významný faktor lze zařadit vliv klimatu, počasí a přírodních katastrof. Změny klimatu mají vliv na celou řadu odvětví, ale zemědělství patří mezi nejvíce ohrožené v důsledku své závislosti na klimatických podmínkách. Zemědělské výnosy jsou ohroženy stále častějšími extrémními klimatickými jevy (jako například záplavami, vlnami veder a sucha). Dále lze mezi faktory ovlivňující zemědělství zařadit nízkou cenovou a důchodovou pružnost poptávky po potravinách, nízkou cenovou pružnost nabídky zemědělských produktů, omezenou skladovatelnost zemědělských produktů a další. Jelikož je zemědělství surovinovou základnou pro výrobu potravin, mohly by škody v zemědělství znamenat ohrožení potravinové bezpečnosti státu a problémy v oblasti zaměstnanosti. Zemědělci nemohou nést břímě ohrožujících faktorů sami, proto je velmi důležité, aby zemědělství bylo podporováno z veřejných zdrojů. Zemědělství zemí Evropské unie profituje zejména z podpor vyplývajících ze Společné zemědělské politiky a proto je dotacím potřeba věnovat pozornost.

2. CÍL A POSTUP

Cílem této diplomové práce je orientace ve struktuře a administrativě dotací, které jsou poskytovány jak fyzickým tak právnickým osobám v rámci České republiky. Dále se práce věnuje postupu zemědělského podniku při koupi dalšího hospodářského celku, jak zemědělský podnik přidělené dotace spravuje a jaký vliv mají přijaté dotace na hospodaření tohoto konkrétního zemědělského podniku. Práce se zabývá analýzou vlivu aktuální daňové soustavy a pokouší se kvantifikovat vliv daní na reálnou výši dotace.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části je charakterizován pojem dotace dle jednotlivých autorů, uvedeny jednotlivé faktory, které agrární politiku ovlivňují a hlavní důvody, proč by mělo být zemědělství podporováno. V kapitole Společná zemědělská politika jsou nastíněny cíle SZP EU a základní struktura zemědělských podpor, které jsou v České republice poskytovány a uvedena jejich úloha v zemědělské politice státu. V současné době existuje několik nástrojů podpory zemědělství v rozšířené Evropě a těmi jsou: přímé platby, plán rozvoje venkova, národní podpory, různé operační programy (vinařství, včelařství, rybářství) a tržní opatření. Tyto jednotlivé podpory jsou v diplomové práci charakterizovány.

Praktická část zahrnuje: charakteristiku podniku, řešení situace v případě koupě hospodářského celku, spravování přidělených dotací po linii podniku, kde je řešena problematika účtování dotací, finanční analýza zemědělského podniku a poslední kapitola je věnována daňové problematice.

K základní charakteristice podniku jsou shromážděny informace o konkrétním zemědělském podniku, na který je aplikována další analýza. Základní informace jsou získány z výpisu z obchodního rejstříku a výroční zprávy. Tabulky s přehledem přijatých dotací jsou zpracovány ze seznamu přijatých dotací z roku 2007, 2008 a 2009.

V kapitole řešení situace v případě koupě hospodářského celku je čerpáno z uzavřené smlouvy o prodeji části podniku, kde jsou údaje o výši kupní ceny a o převodu vlastnického práva. Dalším zdrojem informací je účetnictví konkrétního zemědělského podniku.

Tomu, jak podnik spravuje přidělené dotace, konkrétně jak jsou dotace účtovány, je věnována kapitola problematika účtování dotací. Dotace mají odlišný způsob účtování v případě poskytnutí dotací k úhradě provozních nákladů, k úhradě finančních nákladů a dotací na pořízení dlouhodobého nehmotného nebo hmotného majetku a technického zhodnocení. Dotace jsou účtovány podle metod účtování používaných v konkrétním zemědělském podniku.

Analýza dotací v zemědělském podniku (finanční analýza) je provedena dle Metodiky pro výpočet finančního zdraví. Ke zjištění finančního zdraví jsou použity rozvahy a výkazy zisků a ztrát za rok 2007 až 2009. V kapitole daňové problematiky se práce zabývá daní z příjmů právnických osob a daní z přidané hodnoty. U těchto jednotlivých

daní je uvedeno, kdo je poplatníkem, kdy je osoba povinná k registraci, co je předmětem těchto daní a následně provedena analýza vlivu těchto daní na reálně získanou dotaci v zemědělském podniku.

3. LITERÁRNÍ PŘEHLED

Dotace je termín používán pro různé formy úhrady nákladů v zemědělství ze státního rozpočtu. Pojem dotace uvádí mnoho autorů, například Bečvářová (2001) uvádí, že dotace vytvářejí transfery, které odrážejí změny v rozdělování důchodů. Kordík, Ivaničková (1993) tvrdí, že dotace jsou všeobecně konstituované proto, aby pomohly formovat prorozvojové klima tam, kde ze subjektivních, nebo objektivních příčin takovéto klima nevzniká samovolně. Další autoři Musgrave, Musgraveová (1994) uvádí, že dotace jsou výdajem státního rozpočtu a mohou být poskytovány v různých formách. Samuelson, Nordhaus (1995) chápou dotace jako platby vlády firmě nebo domácnosti, která poskytuje nebo spotřebovává určitou komoditu. Dle wikipedie se pod pojmem dotace v ekonomii rozumí peněžítý dar nebo daru podobný peněžítá úhrada ze strany státu (zpravidla vlády nebo zákonodárného sboru) nebo územněsprávního celku (v Česku kraj, obec nebo městská část) nějakému subjektu v zájmu snížení ceny určitého statku, jehož poskytování je ve veřejném zájmu. V některých oborech, například u veřejně osobní dopravy, se dotace provádějí formou úhrady prokazatelné ztráty, případně zákonem definovaného přiměřeného zisku.

Vstup do EU znamenal pro naše zemědělství podstatný nárůst finančních prostředků a v EU působí Společná zemědělská politika jako jedna ze tří společných politik. O přínosech a slabých stránkách se zmiňuje Tvrdoň v článku Efektivnost dotačních politik a trvale udržitelný rozvoj zemědělství . Původním cílem podpory zemědělství bylo vytvořit prostřednictvím systému dotací pro zemědělce takové podmínky, které by jim na venkově umožnily kvalitní život srovnatelný s životem lidí ve velkých městech.

Účtováním dotací se zabývá mnoho autorů, například Kovanicová (1996), , Fišerová, Vlach a kol. (2010) dále se tímto tématem zabývá i Kouřilová, Pšenčík, Kopta (2009). Kouřilová, Pšenčík, Kopta (2009) analyzují dotace na úrovni podniku, tzv. „skryté dotace“ (celkové příjmy podniků z dotací).

4. TEORETICKÁ ČÁST

4.1. DEFINOVÁNÍ POJMU DOTACE

Pro různé formy podpory v zemědělství ze státního rozpočtu je v tržních ekonomikách používán obvykle termín subvence. U nás byl pro různé formy úhrady nákladů v zemědělství ze státního rozpočtu, mimo pevné nákupní ceny, používán termín dotace. Dotace jsou peněžní prostředky státního rozpočtu státních finančních aktiv nebo národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel.

BEČVÁŘOVÁ (2001) uvádí, že dotace vytvářejí transfery, které odrážejí změny v rozdělování důchodů. Dotace vyvolávají náklady, spojené s jejich uplatněním, a tím ovlivňují rozdíl mezi výdaji společnosti na danou dotační politiku a jeho projevem v důchodu příjemce.

Podle formy a míry deformujících účinků lze dotace rozdělit do čtyř skupin, a to na:

- 1) cílené transfery celkové částky (přímé dotace do důchodu),
- 2) proporcionální dotace primárních faktorů,
- 3) dotace výstupu, nebo dotace spojené s použitím vstupů,
- 4) podporu tržních cen.

KORDÍK, IVANIČKOVÁ (1993) chápou systém dotací jako princip, kdy jakákoliv aktivita na jakékoliv úrovni podporující aktivní či jinak společensky žádoucí ekonomickou činnost je vítaná a společensky preferovaná. Dotace všeobecně jsou konstituované proto, aby pomohly formovat prorožvojové klima tam, kde ze subjektivních, nebo objektivních příčin takovéto klima nevzniká samovolně. Jsou tedy určeny na to, aby iniciovaly ekonomické oživení.

MUSGRAVE, MUSGRAVEOVÁ (1994) uvádí, že dotace jsou výdajem státního rozpočtu a mohou být poskytovány v různých formách. Jedním z hlavních problémů při formování systému dotací je, zda by se dotace měly, či neměly podmiňovat finanční

spoluúčasti příjemce dotace. Dalším problémem je, zda užití dotací se má ponechat na rozhodnutí příjemce, nebo zda jej má vymežit ten, kdo dotace poskytuje. Jakýkoli druh dotace navíc může nebo nemusí záviset na finanční kapacitě, popř. na potřebách jejího příjemce.

SAMUELSON, NORDHAUS (1995) uvádí, že dotace jsou platby vlády firmě nebo domácnosti, která poskytuje nebo spotřebovává určitou komoditu. vláda např. často subvencuje potraviny tím, že zaplatí část výdajů na potraviny za domácnosti s nízkým důchodem.

4.2. PROBLÉMY POSKYTOVÁNÍ DOTACÍ

1. náročná administrativa
2. absence objektivních kritérií
3. nedostatečná zainteresovanost na efektu použití
4. nevyužití cizího kapitálu pro zemědělskou výrobu

4.3. ZÁKLADNÍ FORMY DOTACÍ, KTERÉ SE VYSKYTUJÍ V AGRÁRNÍ POLITICE

- 1) podpora tržních cen (SZIF)
- 2) přímé dotace (investiční/neinvestiční podpora a podpora rozvoje obecných služeb)
- 3) podpora bankovního úvěru (Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond)

4.3.1. PODPORA TRŽNÍCH CEN

Po vstupu ČR do EU se zahraničním obchodem stal pouze obchod mimo společné území rozšířené EU, tedy obchod s třetími zeměmi. Obchod uvnitř EU je obchodem vnitřním, který se odehrává na jednotném trhu bez celních a jiných bariér.

Hlavními nástroji těchto typů podpor jsou intervenční nákupy a subvencované exporty.

4.3.2. PŘÍMÉ DOTACE

Přímé dotace můžeme rozdělit na obecné a účelové dotace.

Obecné dotace jsou poskytnuté peněžní prostředky bez toho, aniž by byl znám konkrétní účel, na který je tato dotace poskytnuta.

BEČVÁŘOVÁ (2001) Účelové dotace jsou poskytnuté peněžní prostředky pouze na předem stanovené účely. Obecně byla dotační podpora ve formě tzv. účelových dotací směřována do tří hlavních okruhů:

- podpora investičního rozvoje (dotace vstupu): zlevňování kapitálových vstupů do zemědělství a do navazujících odvětví, zejména pro:
 - vznik a rozvoj nových podnikatelských subjektů,
 - vznik nových podnikatelských aktivit (diverzifikace výroby),
 - ekologické investice,
- neinvestiční podpora: přímá podpora do důchodů podnikatelských subjektů či pracovníků v zemědělství, včetně refundací ztrát a ekonomické újmy, v případě
 - zatravňování a extenzifikace,
 - hospodaření v méně příznivých přírodních podmínkách, v chráněných krajinných oblastech a v oblastech s výrazně negativními externalitami (imise, poddolování),
 - likvidace nákaz a nebezpečných látek
- podpora rozvoje obecných (veřejných) služeb jako nepřímá podpora zemědělské prvovýroby formou podpory zlepšování jeho technického a odborného zázemí: zemědělský výzkum, poradenství, genetika, informatika, vzdělávání.

4.3.3. PODPORA PŘI POŘÍZENÍ BANKOVNÍHO ÚVĚRU

BEČVÁŘOVÁ (2001) Přístupnost úvěrů pro zemědělství se při obecně rostoucí poptávce na trhu úvěrů podstatně zhoršila a toto odvětví se stalo jediným, kde objem úvěrů při nedostatku finančních zdrojů trvale klesal. Atraktivnost zemědělského podnikání pro zápůjční kapitál ve formě bankovního úvěru byla velice nízká. Minimální

a v řadě případů nulová výnosnost celkového kapitálu v zemědělství zvyšovala riziko bankovních úvěrů.

Při řádovém snížení rozpočtových prostředků na dotace do zemědělství však bylo využití úvěrů pro další chod zemědělství nezbytné. Současně však bylo zřejmé, že bez integrace státu je získání těchto zdrojů nereálné. Proto byl od roku 1993 konstituován podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, kdy část rozpočtových transferů směřovaných do zemědělství byla využita ve formě dotace vstupu pro částečnou dotaci úroků z úvěrů.

Zemědělská politika a potřeba dotačních nástrojů

4.4. FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ZEMĚDĚLSKOU POLITIKU

Jedná se především o:

- sociálně ekonomickou strukturu a rozmístění podnikatelských subjektů v zemědělské prvovýrobě,
- výroba probíhá v bezprostředním spojení s přírodou, proto je zde výrazný vliv přírodních podmínek a meziročních výkyvů počasí,
- specifický charakter primárního výrobního faktoru a to půdy.

Půda je nerozmnožitelná, její výměra je v zásadě dána plochou zemského povrchu, který lze zapojit do zemědělského obdělávání, dále není zaměnitelná jiným výrobním faktorem, je živým organismem a aktivním činitelem zemědělského výrobního procesu. Na rozdíl od ostatních výrobních prostředků se půda neopotřebovává, ale naopak její úrodnost se může zvyšovat při vhodném způsobu obdělávání,

- relativně nízkou cenovou a důchodovou pružnost poptávky po potravinách. Změna tržní ceny za jinak nezměněných podmínek, vyvolává pouze malé změny v objemu spotřeby potravin.

Při růstu důchodu klesá přírůstek výdajů za potraviny na jednotku přírůstu důchodů obyvatelstva a to zejména v podmínkách vysokého stupně nasycenosti,

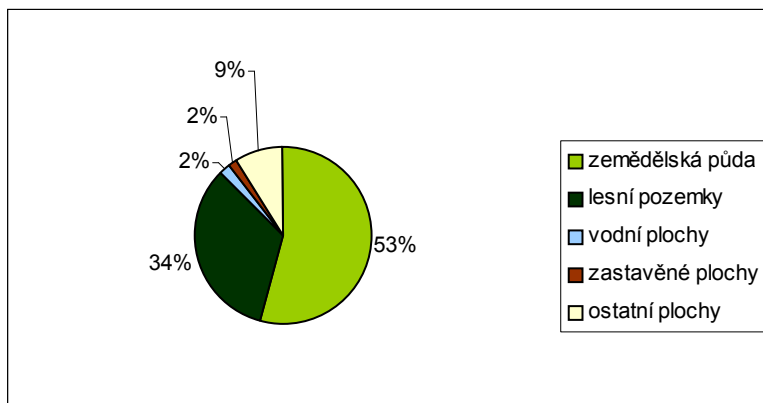
- nízkou cenovou pružnost nabídky zemědělských produktů,

4.5. DŮVOD PRO PODPORU ZEMĚDĚLSTVÍ

Hlavním úkolem zemědělců je **produkovat potraviny**, které jsou základní komoditou z hlediska zabezpečení výživy lidstva. Evropská unie reaguje na požadavky spotřebitelů a jejím hlavním úkolem je zajistit, aby jídlo, které je uvedeno na trh, mělo pro všechny občany stejně vysokou kvalitu. Pokud mají být potraviny bezpečné, musí být zdravá i zvířata, z nichž pocházejí. Jednou z priorit EU je proto ochrana zdraví zvířat pomocí správných veterinárních postupů a prevence vzniku nakažlivých chorob zvířat. Dodržování právních předpisů EU přináší prospěch celé společnosti, ale pro zemědělce může znamenat značné náklady. Proto SZP nabízí finanční podpory, které umožňují v rámci rozvoje venkova dosáhnout zlepšení v uvedených oblastech.

Dalším důvodem pro podporu zemědělství je, že zemědělství a lesnictví hraje významnou roli v péči o krajinu a životní prostředí. V České republice **zemědělská půda zaujímá přibližně polovinu (54 %) celkové rozlohy státu**. Více než třetinu půdního fondu ČR tvoří lesní pozemky. Struktura půdního fondu je zobrazena v grafu 1. Na jednoho obyvatele připadá 0,41 ha zemědělské půdy, z toho 0,29 ha půdy orné, což je přibližně evropský průměr.

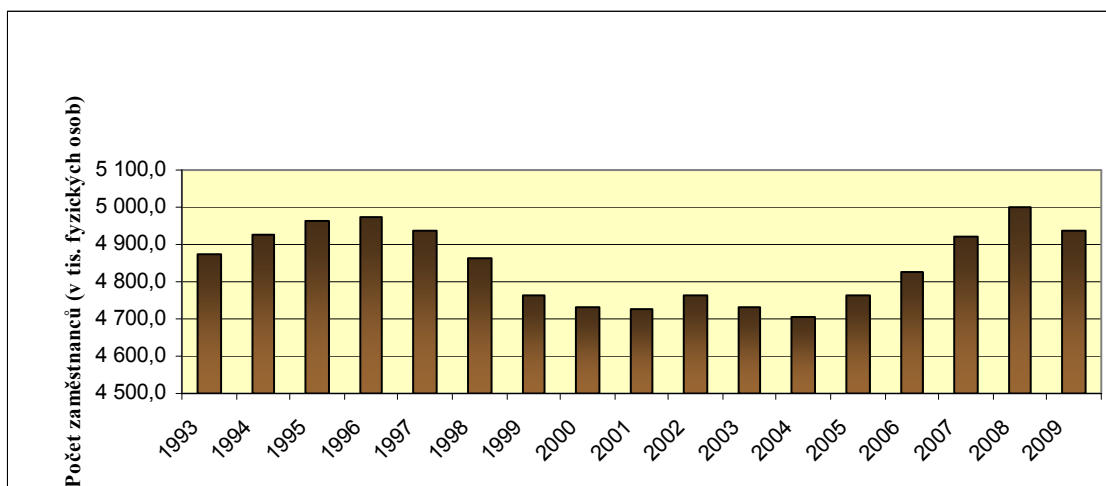
Graf 1: Struktura půdního fondu ČR

Zdroj: Statistická ročenka půdního fondu ČR, ČÚZK Praha 2009 – údaje k 31.12.2008

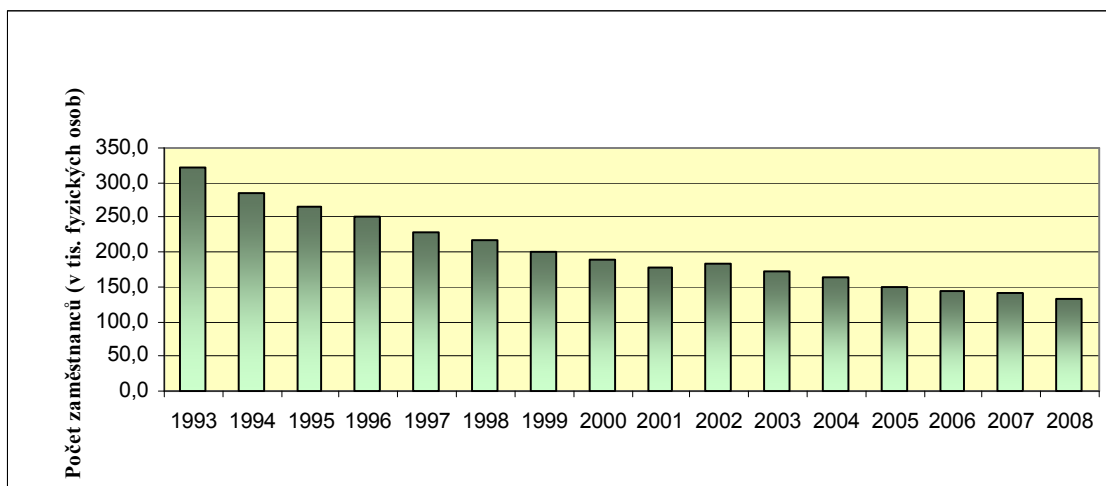
Celkový počet zaměstnanců v národním hospodářství zaznamenal v roce 2004 meziroční pokles počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Od roku 2005 se však počet pracujících pravidelně zvyšoval a v roce 2008 překročila celková zaměstnanost hranici 5 milionů osob. Pokles zaměstnanců v národním hospodářství nastal v roce 2009 (viz graf 2). Zatímco počet pracovních sil v národním hospodářství roste, v zemědělství naopak **počet pracovních sil od roku 1993 neustále klesá**. Dlouhodobým problémem je rostoucí průměrný věk zemědělců a nedostatečná generační obměna lidí v oboru. V zemědělství nyní pracuje méně než polovina počtu pracovníků evidovaných v roce 1993 (viz graf 3). V zemědělství je zvláště nepříznivá struktura uvolněných pracovníků, kteří jen velmi obtížně nacházejí uplatnění na trhu práce. Většina uchazečů o práci hledá své uplatnění v nezemědělských odvětvích a zvláště pak v lokalitách blízkých venkovu. Důvody jejich chování vyplývají z omezené prostorové (dané jejich vázaností na bydlení a dopravní podmínky) i profesní mobility (malá přizpůsobivost vlivem nižší kvalifikace, úzká specializace) značné části zemědělských pracovníků.

Graf 2: Průměrný počet zaměstnanců v národním hospodářství ČR
v letech 1993 -2009 (v tis. fyzických osob)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

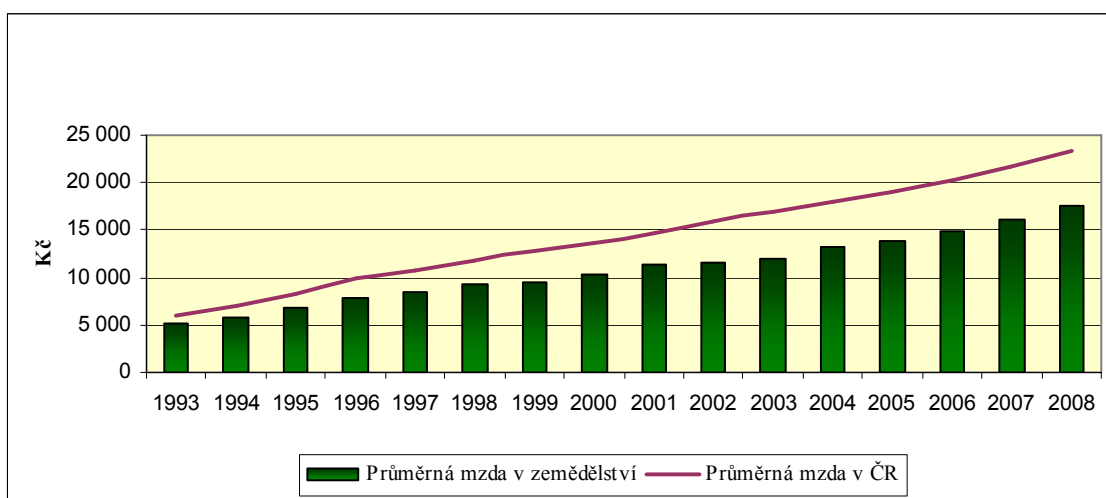
Graf 3: Průměrný počet zaměstnanců v sektoru zemědělství
v letech 1993 – 2008 (v tis. fyzických osob)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Zemědělství výrazně zůstává pozadu i v úrovni průměrných mezd, průměrná mzda v ČR roste rychleji než průměrná mzda v sektoru zemědělství, což je patrné z grafu 4. Průměrná mzda v odvětví zemědělství a rybolovu patří k nejnižším v zemi. Tento dosavadní vývoj mezd v zemědělství představuje jeden z důvodů poklesu počtu pracujících v zemědělství.

Graf 4: Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců ČR v letech 1993 – 2008
(v Kč, na fyzické osoby)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Častým problémem venkovských obcí jsou malé příjmy a přitom vysoké investiční potřeby. Špatná infrastruktura vodovodů a kanalizací, zhoršená dopravní obslužnost a nedostatečná občanská vybavenost řady venkovských obcí způsobuje, že se regionální rozdíly jak mezi městem a venkovem, tak i mezi jednotlivými venkovskými oblastmi neustále prohlubují.

Venkovské oblasti jsou obecně **ohroženy migrací** mladých a vzdělaných lidí do měst. Migrace obyvatelstva je velice složitý proces, který je podmíněný širokým spektrem vlivů. Charakter migrace byl na území České republiky výrazně ovlivňován socioekonomickými podmínkami. Z hlediska dlouhodobého vývoje se v širších rámcích uplatňovaly zejména procesy industrializace a urbanizace. Nedílnou součástí koncentračních tendencí souvisejících s etapou extenzivní urbanizace byl dlouhodobý růst migrace. Důležité je sledování vzdělanostní struktury migrantů, neboť tyto výsledky jsou důležité pro odhad dalšího socioekonomického rozvoje regionů. Kladné migrační saldo vzdělaných a kvalifikovaných osob znamená výraznou migrační atraktivitu území a zvyšování jeho rozvojových šancí. Z výzkumných šetření prováděných v letech 1997 – 2007 vyplývá, že pouze 3 ze 14 krajů mají kladné saldo obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Zvyšování podílu vysokoškoláků na obratu migrace souvisí s jejich uplatněním na trhu práce. Podle polských výzkumů sociálních a demografických aspektů migrace obyvatelstva s vyšším vzděláním, má stěhování obyvatelstva s vyšším vzděláním specifický charakter. Nejvýznamnějšími okolnostmi v procesu rozhodování jsou atraktivita zaměstnání, bytové podmínky, docílení vyšší životní a sociální úrovně. Nejvyšší kladné saldo vysokoškoláků má Středočeský kraj. V tomto sledovaném období došlo k posílení suburbanizačních tendencí v České republice. Nejvíce se projevíly v zázemí Prahy, kam pokračovala migrace zejména z hlavního města. Migrantů byli z velké části osoby s vyšším dosaženým vzděláním a středního a vyššího středního věku. Obecně lze říci, že účinnost migrace vysokoškolsky vzdělaných osob vzrostla.

Ve venkovských oblastech se zřetelně projevuje faktor stárnutí populace, kdy ve všech krajích ČR je přirozený přírůstek záporný. V migraci obyvatelstva, kterou

sledujeme pomocí přírůstku stěhováním se odráží současná situace v bydlení, trhu práce a služeb v daném regionu. Obecně dochází k odlivu obyvatelstva z velkých měst, přírůstky jsou zaznamenány v menších městech a obcích poblíž měst. Zlepšení či udržení demografické situace jednotlivých částí regionu je podmíněno zajištěním dobrých životních a pracovních podmínek v oblasti, respektive v obcích. V první řadě to znamená zajištění pracovních příležitostí ve všech částech regionu – zejména podporou malého a středního podnikání v obcích, podporou rozvoje farmářských aktivit. Tyto snahy musí být dále doplněny snahou o rozvoj či alespoň udržení stávající infrastruktury daných oblastí. Je-li v zájmu regionu zamezit vysídlování ohrožených oblastí a naopak přivést do těchto oblastí nové obyvatelé, je nutné mít vybudovanou infrastrukturu dané oblasti tak, aby se oblast z hlediska kvality života v ní stala pro obyvatele přijatelná či dokonce atraktivní.

Vzdělanostní úroveň pracovníků v zemědělství, i přes její pozvolné zlepšování, je stále výrazně nižší než v ostatních odvětvích národního hospodářství. Připravenost vesnic pro novou výstavbu je malá a jejich atraktivita pro život a podnikání nízká. Hlavním cílem podpor SZP je proto zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšování životního prostředí a krajiny podporou ekologicky šetrných způsobů hospodaření s půdou a zlepšování kvality života ve venkovských oblastech.

4.6. SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA (SZP)

Společná zemědělská politika, anglická zkratka CAP (Common Agriculture Policy) je jednou ze tří společných politik v hospodářské oblasti Evropské unie.

Tyto tři společné politiky jsou: dopravní, obchodní a zemědělská.

Základní charakteristiky Společné zemědělské politiky jsou definovány již v Římské smlouvě z roku 1957 (část 3., hlava II., články 32 až 38).

Jejím **obecným cílem** bylo po letech poválečné obnovy dosáhnout nárůstu zemědělské výroby tak, aby došlo k zajištění potravinové soběstačnosti členských států. Přesný výčet jednotlivých cílů je dán v Římské smlouvě:

- zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly,
- zajistit tak odpovídající životní úroveň zemědělské komunity, a to zejména zvýšením individuálních příjmů osob pracujících v zemědělství,
- stabilizovat trhy,
- zajistit plynulé zásobování,
- zajistit dodávky spotřebitelům za rozumné ceny.

Metody a principy fungování SZP

Společná zemědělská politika je založena na třech základních principech:

- jednotný zemědělský trh – společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, umožňuje volný pohyb zemědělských produktů mezi členskými státy, a společné hranice pro dovoz do EU. K tomu se pojí také společné sanitární a veterinární předpisy, společná pravidla soutěže, atd.,
- zvýhodnění produkce ze zemí ES na úkor vnější konkurence – díky nižším světovým cenám zemědělských produktů bylo nutné za účelem ochrany

evropských farmářů zavést dovozní cla. Naopak vývozními dotacemi se kompenzují rozdíly mezi cenami v EU a cenami na mezinárodním trhu, což pomáhá konkurenceschopnosti evropských výrobků,

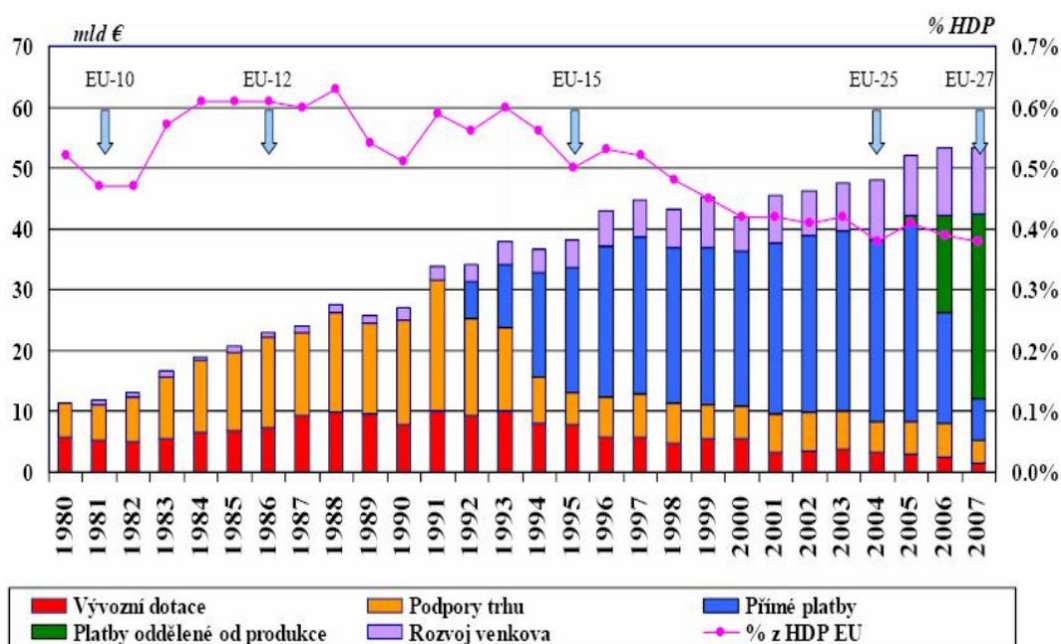
- finanční solidarita – financování ze společného fondu, do něhož všechny členské státy přispívají na úhradu nákladů SZP a zároveň využívají jejich výhod.

V programovém období let 2007-2013 působí v oblasti zemědělství a venkova dva fondy EU:

- Evropský zemědělský garanční fond (EAGF)
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)

Struktura výdajů SZP

Graf 5: Vývoj struktury výdajů SZP EU

Zdroj: Commission Européenne

Přínosy a slabé stránky SZP

Dle TVRDONĚ jsou přínosy SZP zjevné:

Úspěšně zabezpečila původní cíle – zajistila vysokou produktivitu v zemědělském sektoru a bezpečné zásobování potravinami. Růst produktivity v zemědělství byl obrovský, i když zásluhu na tom má také vývoj technologií, používaných zemědělci. Obchod s zemědělskými výrobky na vnitřním trhu EU se několikanásobně zvýšil. Ceny potravin sice stouply, ale ceny spotřebitelského zboží rostly výrazněji. Současně však váha zemědělství ve všech zemích EU dramaticky poklesla. Podíl na tvorbě HDP se snížil v roce z 5% 1973 na 2,1% v roce 2000 a počet zaměstnaných v zemědělství také poklesl.

Jako slabé stránky SZP autor uvádí:

- pozbývá na aktuálnosti, protože podmínky, které ji uvedly do života, už neexistují: ani nedostatek zemědělské produkce, ani ohrožení studenou válkou. Problémem není nedostatek potravin, ale jejich nadbytek.
- SZP k tomu přispívá svou cenovou intervenční praxí, která navíc umožňuje přežít drobným zemědělcům, vyrábějícím s vysokými náklady, což zvyšuje ceny.
- Zemědělský trh je sice stabilizovaný a bohatě nasycený, ale při relativně vysoké ceně potravin. Spotřebitelé jsou znevýhodněni dvojnásobně: jednou jako plátcí daní, z nichž část jde do evropského rozpočtu, který zemědělské dotace financuje, podruhé vysokými cenami potravin.
- SZP vyvolává spory mezi členskými zeměmi, protože v závislosti na objemu zemědělské produkce z ní mají některé země větší výhody než jiné. Členské země se tak rozdělují na čisté plátce a čisté příjemce finanční podpory.
- SZP je obrovsky nákladná, přihlédně-li se k váze zemědělské produkce v HDP a počtu zemědělského obyvatelstva v zemích EU. Výdaje na SZP tvoří přes 45 % evropského rozpočtu. Oproti začátku osmdesátých let, kdy přesahovaly 70 %, sice výrazně poklesly, ale SZP je stále největší výdajovou položkou evropského rozpočtu.

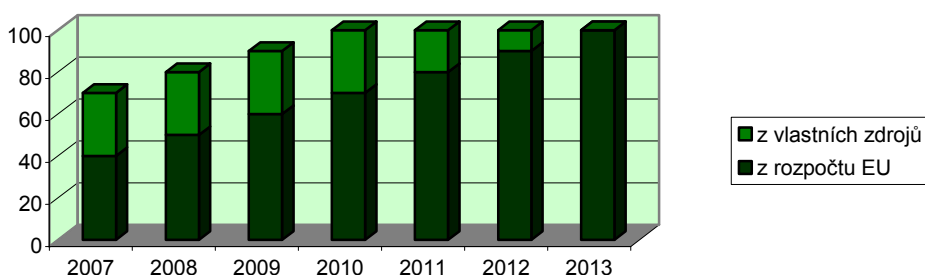
4.6.1. ČESKÁ REPUBLIKA V RÁMCI SZP

V Evropské unii ani v celém světě není více regulovaná a byrokracií svázaná podnikatelská oblast než zemědělství. Vstup do EU znamenal pro naše zemědělství podstatný nárůst finančních prostředků.

Základní podmínky aplikace Společné zemědělské politiky pro přistupující země v roce 2004 byly dohodnuty na Kodaňském summitu EU v prosinci 2002:

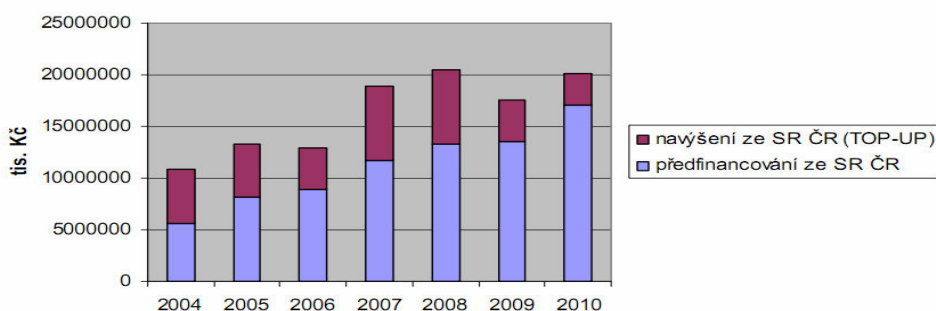
Zemědělci zemí EU-10, tedy i České republiky, jsou vystaveni tvrdé konkurenci od svých evropských kolegů, před nimiž je v rámci jednotného vnitřního trhu nebrání žádná cla či kvótní opatření a kteří dostávají 100 % přímých plateb. Přímé platby jsou českým zemědělcům od roku 2004 zaváděny postupně. Po přistoupení v roce 2004 zemědělci dostali 25% plné výše přímých plateb v EU-15, v roce 2005 30 % a v roce 2006 již 35 %. Od roku 2007, kdy čeští zemědělci dosáhli již 40 % přímých plateb v EU-15 se tento podíl zvyšuje každý rok o 10 procentních bodů až na 100 % hranici v roce 2013. Nové členské státy mají po celou dobu postupného zavádění přímých plateb možnost navýšit je až o 30 % nad hodnotu. (viz graf 6) Podpora však nikdy nemůže přesáhnout 100 % hranici. Na plné navýšení přímých plateb však není dostatek domácích rozpočtových zdrojů. Tlak na dorovnávání TOP-UP je pro ČR rozpočtovým problémem. (viz graf 7)

Graf 6: Vývoj přímých plateb pro EU-10 dle přístupových smluv do roku 2013

Zdroj: www.evropska-unie.cz, vlastní zpracování

Graf 7: Přímé platby ve státním rozpočtu ČR 2004 – 2010

Zdroj: www.vize2020.cz, Hynek Fajmon

Do roku 2013 se budou zvyšovat částky předfinancování a naopak klesat dofinancování TOP-UP.

Dotační zdroje v ČR

Dotační zdroje lze v České republice rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků.

- Po vstupu ČR do Evropské unie jsou zemědělcům nabízeny **evropské dotační programy**, které jsou většinou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR
- Evropské dotační programy jsou doplněny **národními dotačními programy**, které jsou plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR

4.6.2. ZÁKLADNÍ DOTAČNÍ NÁSTROJE V ČR JSOU:

Přímé platby - zahrnují jednotnou platbu na plochu, oddělenou platbu za cukr a rajčata a národní doplňkové platby (Top Up)

Program rozvoje venkova ČR – je evropským zdrojem finančních prostředků kofinancovaných částečně ČR.

Dotace v rámci Společné organizace trhu – cílem společné organizace trhu je regulace nabídky výrobků tak, aby nedocházelo k jejímu kolísání.

Národní dotace - slouží k financování aktivit, které nejsou podporované ze strukturálních fondů.

Podpůrný garanční a lesnický fond – hlavní činností tohoto fondu je poskytování podpor ve formě dotací úroků a garancí části úvěrů na ekonomicky návratné podnikatelské záměry.

S evropskými dotačními nástroji jsou úzce svázány kontroly podmíněnosti **Cross compliance**.

V systému zemědělských podpor hrají nezanedbatelnou roli také různé **daňové úlevy** (zelená nafta, pěstitelské pálení atd.)

4.6.2.1. Přímé platby

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je možné podat na následující zemědělské kultury, přičemž na druhu kultury nezávisí výše podpory:

- orná půda, travní porost, vinice, chmelnice, ovocný sad, školka, zelinářská zahrada, jiná kultura.

Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech půdních bloků nejméně 1 ha zemědělské půdy.

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů (tzv. LPIS).

Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v Evidenci nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu. Po celé období musí být zemědělsky obhospodařována a udržována po celý kalendářní rok v souladu s podmínkami dobrého zemědělského a environmentálního stavu, kterými jsou:

- nenarušení krajinných prvků, kterými jsou meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí a travnaté údolnice,
- vyloučení změny zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda,
- nepálení bylinných zbytků na půdních blocích popřípadě dílech půdních bloků.

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je nutno podat nejpozději do 15. května příslušného roku.

Národní doplňkové platby (Top-Up)

Národní doplňkové platby (Top-Up) jsou platby poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS). Platba Top-Up je poskytována Státním zemědělským intervenčním fondem v následujících oblastech.

- platba na chmel,
- platba na přežvýkavce,
Žadatelem o platbu na přežvýkavce je fyzická nebo právnická osoba, která k 31. březnu 2007 chovala přežvýkavce na hospodářství registrovaném v úřední evidenci v množství nejméně 2 velké dobytčí jednotky (VDJ). Berani a kozli se do počtu VDJ nezahrnují a mezi přežvýkavce se nepočítají koně, osli ani jejich kříženci.
- platba na chov ovcí, popřípadě chov koz,
- platba na chov krav bez tržní produkce mléka (KBTPM),
Žadatelem o platbu na chov krav bez tržní produkce mléka je fyzická nebo právnická osoba. Platba se poskytuje na celkový počet velkých dobytčích jednotek. Nejnižším počtem pro poskytnutí platby jsou 2 VDJ.
- platba na zemědělskou půdu,
Žadatelem o platbu na zemědělskou půdu je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele o tuto platbu vedena v Evidenci o výměře nejméně 1 ha.
- platba na brambory pro výrobu škrobu.

Žadatel je shodný s žadatelem o platbu SAPS a podmínky pro poskytnutí Top-up jsou shodné s podmínkami pro platbu SAPS. Pokud nebude žadateli přiznána platba SAPS, nemá nárok ani na platbu Top-Up.

Právní nástupnictví pro Top-Up (platí pouze pro platby Top-Up):

- platba na přežvýkavce,
- platba na chmel,
- platba na brambory pro výrobu škrobu.

Žádost na tyto platby může podat také osoba, která je právním nástupcem žadatele, který by splnil podmínky poskytnutí platby, nebo na niž přešla práva a povinnosti v důsledku prodeje podniku nebo nájmu podniku. V případě, že na tyto platby žádá tzv. právní nástupce, není oprávněna podat žádost Fondu osoba, která by jinak mohla být žadatelem o tuto platbu.

Skutečnosti týkající se právního nástupnictví doloží žadatel Fondu současně s žádostí o poskytnutí platby, včetně způsobu a rozsahu převodu nebo přechodu práv a povinností vztahujících se k podmínkám poskytnutí platby.

Změna osoby žadatele

Pokud dochází ke změně v osobě žadatele, musí nový žadatel oznámit tuto změnu na místně příslušnou Agenturu pro zemědělství a venkov (AZV) či RO SZIF.

Podklady oznámení jsou:

- ohlášení změny žadatele,
- prohlášení nového žadatele o převzetí závazku,
- vyplněnou 1.stranu žádosti o dotaci s údaji o nabyvateli (včetně bankovního spojení),
- potvrzení o vynětí původního žadatele z Evidence půdy (LPIS),
- doklad prokazující zařazení PB pro nového žadatele do Evidence půdy (LPIS),
- doklady prokazující převod podniku (smlouvy uzavřené v souladu s obchodním zákoníkem).

Podmínky pro platby LFA (méně příznivé oblasti) a Natura 2000 na zemědělské půdě (Natura 2000)

Žadatelem o platbu v oblastech LFA a oblastech Natura 2000 je fyzická nebo právnická osoba, na kterou je v Evidenci vedena alespoň minimální výměra zemědělské půdy v LFA nebo oblastech Natura 2000 od data doručení žádosti Fondu do 30. září 2009.

Platba pro LFA je poskytována pouze na zemědělskou kulturu travní porost obhospodařovanou v následujících oblastech:

- horské oblasti
 - *oblast typu HA* (obce nebo k. ú. s nadmořskou výškou nad 600 m. n. m. nebo s výškou 500 až 600 m. n. m. a zároveň se svažitostí vyšší než 15% na 50 % území)
 - *oblast typu HB* (obce nebo k. ú. nesplňující kritéria pro oblast typu HA)
- ostatní méně příznivé oblasti
 - *oblast typu OA* (obce nebo k. ú. s výnosností zemědělské půdy nižší než 34 bodů, které se nacházejí na území kraje, který má hustotu obyvatel nižší než 75 obyvatel/km² a podíl pracujících v zemědělství na celkovém počtu průceschopného obyvatelstva vyšší než 8 %)
 - *oblast typu OB* (obce s výnosností zemědělské půdy 34 až 38 bodů, které se nachází na území kraje, který má hustotu obyvatel nižší než 75 obyvatel/km² a podíl pracujících v zemědělství na celkovém počtu průceschopného obyvatelstva vyšší než 8 %).
- oblasti se specifickými omezeními
 - *oblast typu S* (obce a k. ú. s výnosností zemědělské půdy nižší než 34, nebo 34 až 38 bodů a zároveň se sklonitostí vyšší než 7° na 50 % zemědělské půdy)

- *oblast typu SX* (obce nebo k. ú. která byla zařazena v LFA v období 2004 – 2006 a vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA).

Podpora v oblastech **Natura 2000** se poskytuje pouze na travní porosty evidované v Evidenci, které se nacházejí na území

- ptačích oblastí a zároveň na území 1. zóny národních parků nebo 1. zóny chráněných krajinných oblastí
- evropsky významných lokalit zařazených do národního seznamu a zároveň na území 1. zóny národních parků nebo 1. zóny chráněných krajinných oblastí

Žádost může podat fyzická nebo právnická osoba vedená v Evidenci, která zemědělsky obhospodařuje alespoň:

- 1 ha travních porostů v LFA, nebo
- 1 ha travních porostů v oblasti Natura 2000

4.6.2.2. Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 (EAFRD)

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Přispívá k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program dále umožní vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Program podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílit sounáležitost obyvatel na venkově. Dotace z Programu rozvoje venkova jsou spolufinancovány z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a ze státního rozpočtu.

Program rozvoje venkova se člení do čtyř základních os.

Každá z os naplňuje některý z cílů Programu rozvoje venkova. Následně se každá osa člení na opatření, která jsou zaměřena již na konkrétní oblast podpory. V diplomové práci je uvedeno pouze základní rozdělení na čtyři osy. Podrobný popis opatření k základním osám je uvedeno v Příloze 1.

Osa 1 je zaměřena na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví

Osa 2 má společný cíl zvýšit biologickou rozmanitost, chránit vodu a půdu a zmírnit klimatické změny.

Osa 3 směřuje ke zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova.

Osa 4 leader

4.6.2.3. Dotace v rámci společné organizace trhu (SOT)

Cílem společné organizace trhu je regulovat nabídky výrobků takovým způsobem, aby nedocházelo ke kolísání nabídky a tím i cen vyplácených zemědělským výrobcům, ale ani ke kolísání cen, které platí zpracovatel nebo konečný spotřebitel za nákup těchto výrobků. K tomuto účelu se využívají různé nástroje jako například produkční kvóty, intervenční nákupy a podpora soukromého skladování, kvóty pro dovoz či vývoz, exportní subvence nebo záruky.

Společné organizace trhu se týkají jednotlivých prvovýrobků a výrobků po prvním zpracování.

Společná organizace trhu se dělí na dva hlavní okruhy a to na:

- **rostlinnou výrobu** (obiloviny, škrob, cukr, ovoce a zelenina, banány, výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny, oleje a tuky, víno, rýže, len a konopí, sušené krmivo, řepka olejná, chmel),
- **živočišnou výrobu** (vejce a drůbeží maso, skopové a kozí maso, hovězí a telecí maso, vepřové maso, akvakultura, včelařství, mléko, správa premiových práv na krávy bez TPM a bahnice).

4.6.2.4. Národní dotace

Národní dotační tituly slouží k financování aktivit, které nejsou podporované ze strukturálních fondů. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru.

Nyní je zde zmíněn pouze národní dotační titul 8. Nákazový fond, protože zemědělský podnik obdržel dotaci v rámci programu 8.B. a 8.E.

8. Nákazový fond je rozdělen na program:

- 8.A. – účelem dotace je podpora vybraných činností zaměřených proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční),
- 8.B. – účelem dotace je částečná úhrada nákladů spojených s neškodným odstraňováním kadáverů – udržení příznivé nákazové situace v chovech hospodářských zvířat a minimalizace rizik šíření nákaz a nemocí přenosných

ze zvířat na člověka. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční),

- 8.E. Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu (IBR) – účelem dotace je podpora vybraných činností souvisejících s plněním NOP IBR schváleného Ministerstvem zemědělství zařazeného mezi preventivní a diagnostické úkony k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i k jejich zdoštění. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční).

Podrobná struktura dotačních programů je uvedena v příloze 2.

4.6.2.5. Podmíněnost plateb (Cross Compliance)

Od 1. ledna 2009 je v ČR implementována nová část systému kontrol podmíněnosti tzv. povinné požadavky na hospodaření.

Nově zaváděný systém kontrol podmíněnosti odráží požadavky veřejnosti na hospodaření zemědělců ve vztahu k životnímu prostředí a klade důraz na odpovědný přístup ke kvalitě a bezpečnosti potravin a na zajištění dobré pohody zvířat. Jedná se o provázání dodržování platných legislativních požadavků s výplatou přímých plateb, vybraných plateb opatření osy II a společné organizace trhu s vínem.

Od 1. ledna 2009 musí všichni žadatelé o přímé platby, vybraná opatření osy II Programu rozvoje venkova a společné organizace trhu s vínem dodržovat následující:

- standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC),
- povinné požadavky na hospodaření (SMR),

Žadatelé o dotace v agroenvironmentálních opatřeních navíc musí dodržovat

- minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin v agroenvironmentálních opatřeních (AEO).

Plnění kontrol podmíněnosti je základní podmínkou pro vyplácení dotací v plné výši.

4.6.2.6. Daňové úlevy

Zelená nafta

Právnícké a fyzické osoby, které provozují zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu či výchovu lesa mají nárok na vrácení části daně z minerálních olejů. Nafta, u které se tento nárok uplatňuje, se neoficiálně nazývá „zelená nafta“.

Pěstitelské pálení

Pálení ovocných kvasů je tradiční metodou zpracování ovoce. V případě pěstitelského pálení se jedná o výjimku ze zákonů o lihu a o spotřební dani a je oproti standardní výrobě destilátů zatíženo nižší spotřební daní, která je na něj uvalována.

Aby se jednalo o pěstitelské pálení musí toto pálení splňovat několik podmínek. První podmínkou je, že zpracovávané ovoce je z pěstitelské činnosti pěstitele a nebylo získáno nákupem apod. Další podmínkou je omezení výroby alkoholu na rodinu pěstitele a jedno období (odpovídá jednomu roku, od 1.7. roku do 30.6. roku následujícího). Předposlední podmínkou je limit výroby. Tento limit je 30 l absolutního alkoholu, což odpovídá 60 litrům 50% alkoholu. Poslední podmínkou je zákaz prodeje takto získaného destilátu.

5. PRAKTICKÁ ČÁST

5.1. CHARAKTERISTIKA ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKU

Podnik se zabývá především zemědělskou rostlinnou a živočišnou výrobou, rozšířenou o obchodní činnost a služby.

Dle výpisu z obchodní rejstříku se jedná o tyto činnosti:

- zemědělská výroba,
- poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybářství, lesnictví a myslivost,
- zprostředkování obchodu a služeb,
- velkoobchod a maloobchod,
- pronájem a půjčování věcí movitých,
- poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků.

Podnik hospodaří v oblasti jiho a jihovýchodně od Českých Budějovic na kaplicku, trhovosvinensku a budějovicku, kde nadmořská výška je 450 až 700 metrů. Celkem hospodaří na 1 829 hektarech zemědělské půdy, z toho orná půda činí 1 006 ha a trvalé travní porosty (TTP) 823 ha. Z celkové výměry zemědělské půdy se 787 ha nachází v méně příznivé oblasti a to 731 ha v méně příznivé oblasti typu OA a 57 ha v méně příznivé oblasti typu OB. Dále hospodaří na 100 ha pastvin a 81 ha luk.

V oblasti živočišné výroby se specializuje na chov skotu se skladbou 223 ks krav, 53 ks mladého skotu, 62 ks telat, 53 ks býků ve výkrmu a 5 ks býků, který je situován v oblasti Kojákovice, pastevním způsobem s tím, že přes zimu je skot umístěn ve dvou kravínech. Chována jsou plemena charolaise, hereford, čestr a jejich kříženci.

Na úseku rostlinné výroby pěstuje pšenici, ječmen, řepku, žito, mák a oves a dále musí vytvořit dostatečnou krmivovou základnu jako je seno, senáž a sláma pro chov skotu.

Zastoupení plodin v rostlinné výrobě je následující:

Pšenice ozimá	250 ha
Ječmen	150 ha
Řepka	320 ha
Žito	100 ha
Mák	100 ha
Oves	85 ha

Úsek rostlinné výroby je částečně podřízen potřebám živočišné výroby a na další část rostlinné produkce krmná pšenice, řepka a sladovnický ječmen se uzavírají kupní smlouvy. Ostatní krmné obilí firma skladuje ve vlastních silech.

5.1.1. PŘEHLED PŘIJATÝCH DOTACÍ

Zemědělský podnik v roce 2007, 2008 a 2009 získal následující dotace

Tabulka 1: Struktura přijatých dotací v roce 2007

Jednotná platba na plochu (SAPS)	1 504 395,46
Platby v rámci Top - Up	
Platba na zemědělskou půdu	584 395,65
Platba na přežvýkavce	208 500,00
Podpora v méně příznivých oblastech (LFA)	
Oblast typu OA	408 930,20
Oblast typu OB	145 202,06
Dotace z národního programu	
Program 8.B.	5 685,00
Program 8.E.	7 102,00
Celkem	2 864 210,37

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2008 se zemědělský podnik zapojil do holdingu AGROFERT. V souladu s celkovou strategií holdingu AGROFERT byla oddělena zemědělská prvovýroba

od obchodu a služeb a zemědělská prvovýroba z AGS Č. Budějovice byla převedena na AGS AGRO České Budějovice. AGS AGRO České Budějovice koupil část podniku (zemědělskou prvovýrobu) od AGS České Budějovice.

Tabulka 2: Struktura přijatých dotací v roce 2008

Jednotná platba na plochu (SAPS)	5 618 677,82
Platby v rámci Top - Up	
Platba na zemědělskou půdu	2 452 857,21
Platba na přežvýkavce	382 626,48
KBTPM	673 779,24
Podpora v méně příznivých oblastech (LFA)	
Oblast typu OA	2 254 033,29
Oblast typu OB	139 077,68
Program rozvoje venkova	
Priorita II. 1	
Ošetřování travních porostů pastviny	288 797,70
Ošetřování travních porostů louky	154 540,80
Priorita II. 2	
Zatrávnění 2005	1 304 576,05
Zatrávnění 2006	1 144 092,20
Zatrávnění 2007 C1.a	579 689,92
Zatrávnění 2007 C1. ab	319 323,62
Zatrávnění 2008 C1. a	184 569,74
Zatrávnění 2008 C1. ab	543 767,84
Mezplodiny	729 090,20
Dotace z národního programu	
Program 8.B.	6 640,00
Program 8.E.	3 434,00
Celkem	16 779 573,79

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 3: Struktura přijatých dotací v roce 2009

Jednotná platba na plochu (SAPS)	6 891 214,00
Platby v rámci Top - Up	
Platba na zemědělskou půdu	2 199 244,00
Platba na přežvýkavce	425 823,00
KBTPM	551 107,00
Podpora v méně příznivých oblastech (LFA)	
Oblast typu OA	2 435 652,00
Oblast typu OB	134 121,00
Program rozvoje venkova	
Priorita II. 1	
Ošetřování travních porostů pastviny	556 465,00
Ošetřování travních porostů louky	39 027,00
Ošetřování travních porostů	17 363,00
Priorita II. 2	
Zatrávnění EAFRD	187 805,00
Zatrávnění EAFRD	547 526,00
Zatrávnění EAFRD	589 850,00
Zatrávnění EAFRD	324 923,00
Zatrávnění EAFRD	17 600,00
Zatrávnění HRDP	1 144 092,00
Zatrávnění HRDP	1 304 576,00
Meziplodiny	279 064,00
Celkem	17 645 452,00

Zdroj: Vlastní zpracování

5.2. ŘEŠENÍ SITUACE V PŘÍPADĚ KOUPE ČÁSTI HOSPODÁŘSKÉHO CELKU

Věcná podstata koupě podniku spočívá v transakci s podnikem jako ekonomickým celkem, který funguje, hospodaří a podniká. K této činnosti používá soubor určitých konkrétních aktiv. Koupě podniku je náročná operace, při které je nutno zohlednit celou řadu nejrůznějších aspektů. Současně je nutné provést řadu analytických a kontrolních kroků.

Mezi nejzákladnější patří:

- kontrola stavu účetnictví, mzdové a daňové agendy,
- kontrola plnění závazků organizace vůči státu a zdravotním pojišťovám,
- kontrola stavu a dokumentace majetku, aktiv a pasiv daného subjektu,
- ocenění skutečné aktuální hodnoty majetku,
- analýza smluvních závazků z minulého období,
- stanovení způsobu začlenění účetnictví do celkového účetního systému nového vlastníka.

Pokud kupující před koupí podniku již provozuje svůj dosavadní podnik, je koupě podniku transakcí spojení podniků a patří do kategorie tzv. **majetkových akvizic**.

Na zemědělský podnik AGS AGRO České Budějovice (dále jen kupující podnik) byla **převedena zemědělská prvovýroba** z podniku AGS České Budějovice (dále jen prodávající podnik). Konkrétně se jednalo o nákup části podniku – zemědělská prvovýroba. Na firmu AGS AGRO České Budějovice byl převeden movitý i nemovitý majetek, všechna práva a závazky, nájemní smlouvy na pozemky, které se vázaly k zemědělské prvovýrobě.

Oddělení zemědělské prvovýroby od obchodu a služeb je v souladu se strategií holdingu Agorfert, do kterého se zemědělský podnik AGS AGRO Č. Budějovice zapojil v roce 2008. Převedení zemědělské prvovýroby vyžadovalo i změnu osoby žadatele o platby

SAPS a Top-Up. Způsob změny osoby žadatele je uveden v teoretické části v kapitole 4.6.2.1. Přímé platby.

Mezi kupujícím a prodávajícím podnikem byla dne 14. 4. 2008 uzavřena **smlouva o prodeji části podniku**. Smlouva o prodeji podniku je regulována § 476-488 Obchodního zákoníku, Obchodní zákoník zdůrazňuje, že smlouvou o prodeji podniku, která musí být písemnou formou, se dokumentuje a reguluje vzniklý vztah mezi prodávajícím a kupujícím podnikem. Proávající podnik se smlouvou o prodeji podniku zavazuje odevzdat kupujícímu podnik a převést na kupujícího vlastnické právo k podniku. Kupující se zavazuje převzít závazky prodávajícího a zaplatit kupní cenu ve výši 4 054 000 Kč.

V tomto případě se však jednalo o koupi části podniku – zemědělská prvovýroba. Část podniku je vymezena § 7 obchodního zákoníku, který definuje organizační složky – odštěpný závod, popř. jinou organizační složku podniku, která se zapisuje do obchodního rejstříku.

Dále § 487 Obchodního zákoníku hovoří však o samostatné organizační složce podniku, která je vnímána jako část podniku oddělitelná a relativně samostatně identifikovatelná co do činnosti, majetku, závazků a hospodaření.

Vlastnické právo ze smlouvy o prodeji části podniku přešlo dne 14. 4. 2008, tedy dnem podpisu smlouvy. Tímto dnem přešlo na kupující podnik kromě vlastnictví i nebezpečí škody na majetku, dále právo nakládat s podnikem, jeho majetkem a závazky. Kupující podnik od začátku tohoto dne účtoval o všech skutečnostech týkajících se majetku, který na něj přešel.

Návrh na převod vlastnického práva k nemovitosti byl podán 14. 4. 2008 na katastrální úřad.

Daň z převodu nemovitostí zaplatil prodávající podnik. Daň z převodu nemovitostí se přiznává do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž je smlouva o prodeji části podniku s doložkou o povolení vkladu do katastru nemovitostí zapsána.

Kupující podnik zaplatil daň z nemovitosti počínaje 1. 1. 2009 (následující zdaňovací období).

Závazky jsou oceněny podle zákona o účetnictví ve jmenovité hodnotě. Při přechodu závazků, které souvisely se zemědělskou prvovýrobou, na kupující podnik se nevyžadovalo souhlasu věřitele, ale kupující podnik bez zbytečného odkladu oznámil věřitelům doporučenými dopisy, že převzal závazky vůči nim.

U prodávajícího podniku byla sestavena mimořádná účetní závěrka a byla provedena mimořádná inventarizace majetku a závazků prodané části podniku. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví však povinnost sestavit mimořádnou nebo mezitímní účetní závěrku a uskutečnit mimořádnou inventarizaci majetku a závazků neukládá.

Aktiva byla do účetnictví kupujícího podniku převedena v účetních cenách prodávajícího podniku.

Rozdíl mezi oceněním aktiv, závazků a případně rezerv a kupní cenou byl vyúčtován prostřednictvím **Oceňovacího rozdílu k nabytému majetku**.

Oceňovací rozdíl k nabytému majetku je zahrnut do dlouhodobého hmotného majetku a je pro něj předepsán jednotný způsob účetního odepisování v délce 15 let (180 měsíců) od nabytí části podniku do nákladů.

Základní ekonomickou podstatou oceňovacího rozdílu k nabytému majetku je skutečnost:

- Účetní hodnota pořizovaných individuálních aktiv neodráží tržní hodnotu tohoto aktiva
- Majetek jako celek má pro kupujícího větší či menší hodnotu, než je účetní hodnota majetku po případném přecenění jednotlivých aktiv z titulu např. získání obchodní sítě s klienty, dobré jméno podniku, likvidace konkurenčního podniku.

Postup, zda přeceňovat jednotlivá aktiva, popř. závazky nebo vycházet z účetních cen prodávajících je plně v kompetenci účetní jednotky, která účtuje nabytý majetek

a přecházející závazky. Podle tohoto vnitřního rozhodnutí se bude účtovat buď o oceňovacím rozdílu k nabytému majetku nebo goodwillu.

Neodepsaná část aktivního a pasivního oceňovacího rozdílu k nabytému majetku se jednorázově odepíše při vyřazení poslední složky dlouhodobého hmotného nebo nehmotného. O případnou následnou změnu kupní ceny podniku nebo jeho části se upraví hodnota aktivního nebo pasivního oceňovacího rozdílu k nabytému majetku, a to beze změny doby odepisování.

Účetní řešení koupě části podniku

Tabulka 4: Účetní řešení koupě části podniku

Účetní případ	Čáska v Kč	Má Dáti / Dal
Rok 2008		
Smlouva o prodeji podniku - kupní cena	4 054 000,00	395 / 379
Předání jednotlivých položek aktiv		
Budova	3 719 659,49	021 / 395
Movitý majetek	524 464,04	221 / 395
Stádo	2 389 088,72	026 / 395
Pozemky	2 618 786,33	031 / 395
Materiál na skladě	142 444,54	112 / 395
Zvířata	535 272,50	124 / 395
Závazky	7 003 846,26	395 / 325
Oceňovací rozdíl	1 128 230,64	097 / 395
Odpis oceňovacího rozdílu	50 144,00	551 / 089
Rok 2009		
Odpis oceňovacího rozdílu	75 216,00	551 / 089
Rok 2010		
Odpis oceňovacího rozdílu	75 216,00	551 / 089

Zdroj: Vlastní zpracování

Rok 2008

Odpis oceňovacího rozdílu: $(1\,128\,230,64 / 180) * 8 = 50\,144\,Kč$

Rok 2009 a 2010

Odpis oceňovacího rozdílu: $(1\,128\,230,64 / 180) * 12 = 75\,216\,Kč$

5.3. FINANČNÍ ZDRAVÍ PODNIKU

Pro vyhodnocení finančního zdraví podniku bylo použito devět ekonomických ukazatelů finanční analýzy, které byly vypočítány podle metodiky výpočtu finančního zdraví (viz příloha 3):

- Rentabilita celkových aktiv (ROA)
- Dlouhodobá rentabilita
- Přidaná hodnota / vstupy
- Rentabilita výkonů, z cash flow
- Celková zadluženost
- Úrokové krytí
- Doba splatnosti dluhů, z cash flow
- Krytí zásob ČPK
- Celková likvidita

Informace nutné k provedení hodnocení finančního zdraví byly získány ze skutečných výkazů účetní závěrky uvedeného zemědělského podniku:

Rozvahy a Výkazu zisků a ztrát k 31. 12. 2007

Rozvahy a Výkazu zisků a ztrát k 31. 12. 2008

Rozvahy a Výkazu zisků a ztrát k 31. 12. 2009

Výsledek hospodaření

Pro účely analýz provedených v diplomové práci bylo nutné získaná data očistit od vlivu přijatých dotací. Z předložených informací o konkrétních druzích a výši přijatých dotací v jednotlivých letech a z informací získaných z účetnictví společnosti byla následně připravena teoretická rozvaha a výkaz zisků a ztrát společnosti po eliminaci vlivu přijatých dotací. Pro zjednodušení byla od provozního výsledku hospodaření odečtena celková výše přijatých dotací a poté proveden výpočet daně z příjmu PO.

Aby zemědělský podnik, i bez přijetí dotace, provozoval zcela identické aktivity ve stejném rozsahu, využívá k pokrytí provozních nákladů cizí zdroje. Toto zvýšení cizích zdrojů se promítne do ukazatele finanční analýzy (celková zadluženost-bez dotace). Výše nákladových úroků, které se zvýšením zadluženosti souvisí, nebyla upravena.

Tabulka 5: Výsledek hospodaření v roce 2007, 2008, 2009 (v tis. Kč)

Rok 2007	
Výsledek hospodaření po zdanění	2 732
Výsledek hospodaření po zdanění (bez dotací)	58
Rok 2008	
Výsledek hospodaření po zdanění	2 062
Výsledek hospodaření po zdanění (bez dotací)	- 13 447
Rok 2009	
Výsledek hospodaření po zdanění	1 801
Výsledek hospodaření po zdanění (bez dotací)	- 14 214

Zdroj: Vlastní zpracování

Posouzení finančního zdraví zemědělského podniku

Na základě skutečných a teoretických výkazů společnosti bylo následně provedeno srovnání vybraných poměrových ukazatelů finanční analýzy.

Výsledky srovnání poměrových ukazatelů jsou patrné z následující tabulky:

Tabulka 6: Porovnání poměrových ukazatelů

Ukazatel	Rok		
	2007	2008	2009
ROA	39,53	16,09	0,80
ROA bez dotací	1,07	- 10,39	- 24,74
Dlouhodobá rentabilita	- 28,70	- 0,13	2,47
Dlouhodobá rentabilita bez dotací	- 64,60	- 24,61	- 20,82
Přidaná hodnota / vstupy	43,87	- 3,38	- 24,94
Přidaná hodnota / vstupy bez dotací	43,87	- 3,38	- 24,94
Rentabilita výkonů	52,20	52,12	9,65
Rentabilita výkonů bez dotací	6,19	- 25,93	- 42,74
Celková zadluženost	126,86	47,93	51,89
Celková zadluženost bez dotací	162,78	72,41	75,07
Úrokové krytí	184,00	40,78	1,67
Úrokové krytí bez dotací	5,00	- 26,34	- 51,64
Doba splatnosti dluhů	2,26	9,74	6,71
Doba splatnosti bez dotací	26,26	- 3,65	- 4,01
Krytí zásob	1,87	- 1,09	- 1,26
Krytí zásob bez dotací	1,87	- 1,09	- 1,26
Celková likvidita	2,27	0,35	0,57
Celková likvidita bez dotací	2,27	0,35	0,57

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze zjištěných údajů je patrné, že přijaté dotace měly pozitivní vliv na hodnotu většiny ukazatelů.

Rentabilita celkového kapitálu (ROA) dosahuje v případě přijetí dotací kladné hodnoty ve všech sledovaných obdobích. Ukazatel ROA však vykazuje po celé období klesající trend. Nejvyšší hodnoty dosahoval v roce 2007. V roce 2009 došlo ke snížení o 38,73 % oproti prvnímu sledovanému období. ROA (bez dotací) vykazuje kladnou hodnotu pouze v prvním sledovaném období. V případě nepřijetí dotací hodnota ukazatele v roce 2009 klesla o 25,81 % oproti roku 2007.

Rentabilita výkonů v případě přijetí dotací vykazuje kladné hodnoty ve všech sledovaných obdobích, v případě absence dotací dosahuje kladné hodnoty pouze v prvním sledovaném období.

Ukazatel **úrokové krytí** vykazuje stejný trend jako ukazatel ROA. Hodnota tohoto ukazatele je také nejvyšší v prvním sledovaném období a provozní výsledek hospodaření, který zahrnuje dotaci, je 184krát vyšší než úroky, v roce 2009 je výsledek hospodaření vyšší než úroky pouze 1,67krát. V případě neobdržení dotací je hodnota ukazatele kladná pouze v prvním sledovaném období a provozní výsledek hospodaření je 5krát vyšší než úroky. Další roky tento ukazatel dosahuje záporných hodnot, což znamená, že bez dotací není schopen zemědělský podnik pokrýt úrokové platby.

Rentabilita celkového kapitálu, rentabilita výkonů a úrokové krytí mají v případě získání dotací klesající trend, což u všech uvedených ukazatelů znamená snížení bodového ohodnocení z 3 bodů na 1 bod u ROA, z 3 bodů na 2 body u rentability výkonů a z 3 bodů na 1 bod u úrokového krytí.

Dlouhodobá rentabilita v případě přijetí dotací vykazuje v prvních dvou letech záporné hodnoty, v roce 2009 došlo ke zlepšení a dlouhodobá rentabilita se zvýšila o 31,17 %, tedy na hodnotu 2,47 %. Toto zvýšení znamenalo i zvýšení bodového ohodnocení z 1 bodu na 3 body. Růst hodnoty ukazatele je způsoben kumulací zisku. V zemědělském podniku se navyšují rezervní fondy. V roce 2007 bylo v rezervních fondech 5 000 Kč, v roce 2009 již 190 000 Kč. Dalším důvodem je snižování ztráty

hospodaření minulých let. Ztráta v roce 2007 byla 4 874 000 Kč a v roce 2009 již jen 286 000 Kč. Výše rezervních fondů a účet výsledku hospodaření minulých let ukazatel dlouhodobé rentability významně ovlivňují.

Přidaná hodnota/vstupy dosahuje v případě přijetí i v případě absence dotací stejné hodnoty. V roce 2007 dosahuje nejvyšší hodnoty, a to 43,87 %, v roce 2009 došlo k poklesu o 68,81 % a hodnota ukazatele byla - 24,94 %. Důvodem, proč je hodnota ukazatele v roce 2007 nejvyšší je, že to byl jediný rok, kdy obchodní marže společně s výkony byla větší než výkonová spotřeba.

Krytí zásob ČPK v případě přijetí i nepřijetí dotací dosahuje v jednotlivých letech stejných hodnot. Poslední dvě sledovaná období se hodnota tohoto ukazatele pohybuje v záporných hodnotách.

Celková zadluženost v případě přijetí dotací klesla v roce 2009 oproti roku 2007 o 74,97 % na hodnotu 51,89 %. Toto snížení zadluženosti znamenalo zvýšení bodového ohodnocení z 1 na 5 bodů. Kdyby zemědělský podnik dotace neobdržel, musel by k pokrytí provozních nákladů využít cizí zdroje, aby mohl provozovat stejné aktivity ve stejném rozsahu. Tím se celková zadluženost zvýšila a bodové ohodnocení bylo v každém roce 1 bod.

Doba splatnosti dluhů byla nejvyšší v roce 2008, ale v roce 2009 došlo oproti roku 2008 k poklesu o 3,03 roku.

Na **celkovou likviditu** opět nemají vliv dotace a v jednotlivých letech dosahuje stejných hodnot. V roce 2007 jsou zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek 2,27krát větší než krátkodobé závazky, krátkodobé bankovní úvěry a krátkodobé finanční výpomoci. V roce 2009 hodnota klesla na 0,57. Snížení celkové likvidity znamenalo pokles bodového ohodnocení z 3 bodů na 1 bod.

Pro posouzení, zda zemědělský podnik splňuje podmínky finančního zdraví je nutné z výsledných počtů bodů v jednotlivých letech (viz tabulka 7) vypočítat aritmetický

průměr. Maximálně může zemědělský podnik dosáhnout 31 bodů, pro splnění podmínek finančního zdraví je zapotřebí získat minimálně 15,01 bodů.

V případě, kdy zemědělský podnik dotace obdrží, je aritmetický průměr celkového počtu bodů jednotlivých let, které vychází z poměrových ukazatelů počítaných ze skutečných rozvah a výkazů zisků a ztrát:

- **20,6 bodů** - kategorie B - zemědělský podnik splňuje podmínky finančního zdraví.

Aritmetický průměr celkového počtu bodů jednotlivých let, které vychází z poměrových ukazatelů počítaných z teoretických rozvah a výkazů zisků a ztrát je:

- **12 bodů** – kategorie E – zemědělský podnik nesplňuje podmínky finančního zdraví.

Tabulka 7: Počet přidělených bodů poměrovým ukazatelům

Ukazatel	Počet přidělených bodů		
	2007	2008	2009
ROA	3	3	1
ROA bez dotací	1	1	1
Dlouhodobá rentabilita	1	1	2
Dlouhodobá rentabilita bez dotací	1	1	1
Přidaná hodnota / vstupy	3	1	1
Přidaná hodnota / vstupy bez dotací	3	1	1
Rentabilita výkonů	3	3	2
Rentabilita výkonů bez dotací	2	1	1
Celková zadluženost	1	5	5
Celková zadluženost bez dotací	1	1	1
Úrokové krytí	3	3	2
Úrokové krytí bez dotací	3	1	1
Doba splatnosti dluhů	5	1	3
Doba splatnosti bez dotací	1	1	1
Krytí zásob	3	1	1
Krytí zásob bez dotací	3	1	1
Celková likvidita	3	1	1
Celková likvidita bez dotací	3	1	1
Celkový počet bodů	25	19	18
Celkový počet bodů bez dotací	18	9	9

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4. ÚČTOVÁNÍ DOTACÍ

Účetní jednotka může být příjemcem různých forem dotací poskytovaných různým způsobem z různých zdrojů, a to na základě různých právních předpisů. Pro získání dotace je obvykle potřebné podat žádost. V některých případech je na základě této žádosti vydán příslib jejího poskytnutí, který však nemusí znamenat definitivní schválení žádosti o dotaci, a proto nelze na jeho základě účtovat.

Pro dodržení věrného a poctivého zobrazení při vykázání dotace jsou rozhodující následující skutečnosti:

- dotace se vykazuje zejména tak, aby byl dodržen aktuální princip jejího vykázání. Úkolem této zásady je zabezpečit věcnou a časovou souměřitelnost nákladů a výnosů týkajících se dané dotace tak, aby nedošlo ke zkreslení výsledku hospodaření vykázáním nákladu v jiném období, než ve kterém by byla vykázána dotace tohoto nákladu. Podmínkou pro dodržení této zásady je, že o dotaci může být účtováno až v okamžiku, v kterém se proces schvalování dotace dostane do takové fáze, kdy je její poskytnutí nepochybné. V okamžiku vzniku nároku na přijetí dotace vykáže účetní jednotka pohledávku za poskytovatelem dotace z titulu nároku na její přijetí. Okamžik skutečného finančního vypořádání nehraje v tomto případě žádnou roli.

DRUHY DOTACÍ V ÚČETNICTVÍ

- dotace k úhradě provozních nákladů,
- dotace k úhradě finančních nákladů,
- investiční dotace, na pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku,
- dotace k ceně.

Dotace k úhradě provozních a finančních nákladů

Příjem dotace k úhradě nákladů se účtuje ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny *34-Zúčtování daní a dotací* se souvztažným zápisem na vrub příslušného účtu účtové skupiny *22-Účty v bankách*, následné použití dotace se účtuje na vrub příslušného *668-úctu* účtové skupiny *34-Zúčtování daní a dotací* a ve prospěch *648-ostatních provozních* a *668-finančních výnosů* ve věcné a časové souvislosti s účtováním nákladů na stanovený účel.

Základní princip účtování lze předkontačně uvést takto:

Příjem dotace 221 / 346, 347

Použití dotace 346, 347 / 648, 668

Příjemce podá žádost o platbu a rozhodnutí bylo doručeno ve stejném účetním období, ve kterém vynaložil finanční prostředky.

V okamžiku získání rozhodnutí o schválení platby na přežvýkavce podnikatel zaúčtuje platbu na příslušný výnosový účet a to následovně: na straně Má Dáti pomocí účtu 388-Dohadné účty aktivní a na straně Dal pomocí účtu 648-Ostatní provozní výnosy. Ve chvíli získání platby se dohadná položka rozpustí.

Případ 1. Zemědělský podnik žádal o provozní dotaci na chov přežvýkavců. Dotaci obdržel ve výši 382 626,48 Kč. Na BÚ byla získána 100 % výše schválené dotace.

Tabulka 8: Účtování přijetí provozní dotace při užití časového rozlišení

Účetní případ	Částka v Kč	Má Dáti / Dal
1. Schválení dotace	425 823,00	388 / 648
2. Získání dotace	425 823,00	346 / 388
3. Získání platby na BÚ	425 823,00	221 / 346
Zdroj: Vlastní zpracování		

Tabulka 9: Účtování přijetí provozní dotace při užití pohledávky

Účetní případ	Částka v Kč	Má Dáti / Dal
1. Schválení dotace	425 823,00	378 / 346
2. Příjem dotace	425 823,00	221 / 378
3. Čerpání dotace	425 823,00	346 / 648
Zdroj: Vlastní zpracování		

Dotace na pořízení investice, dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku

Dle § 29 odst. 1 zákona o daních z příjmů se pořizovací cena dlouhodobého majetku snižuje o investiční dotaci a snížení vstupní ceny dlouhodobého majetku sníží i daňové odpisy v jednotlivých zdaňovacích obdobích. Toto snížení vstupní ceny o dotaci by měl příjemce podpory ve svém účetnictví zohlednit ve chvíli, kdy je potvrzeno přidělení dotace.

Během období mezi podáním žádosti, jejím schválením a zejména získáním platby, může uplynout různě dlouhé období. Investiční dotace se navíc poskytují zpravidla ex post a účetní jednotka musí financovat pořízení dlouhodobého majetku z jiných zdrojů, které jí budou v podobě dotace refundovány. Mezi investiční dotace patří i dotace na úhradu úroků zahrnovaných do ocenění hmotného a nehmotného majetku a technického zhodnocení, tj. tedy do data zařazení majetku a technického zhodnocení do užívání. Dlouhodobý majetek a technické zhodnocení, který má pořizovací cenu či vlastní náklady snížené o přijaté investiční dotace, se účtuje na účtech, na kterých by se účtovaly bez dotace. Pokud je poskytnutá dotace ve výši 100 % pořizovací ceny či vlastních nákladů, potom se majetek a technické zhodnocení účtuje na podrozvahových účtech.

Zemědělský podnik v roce 2008 ani v roce 2009 nepřijal investiční dotaci. Ale pro větší názornost je zde zobrazen případ účtování dotace na nákup zemědělského stroje z Programu rozvoje venkova, Opatření I.3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Pro všechny účetní případy pořízení dlouhodobého majetku je použito **pořízení zemědělského stroje**, jehož cena pořízení je 390.000 Kč, doprava 10 000 Kč a výše poskytnuté dotace 200.000 Kč. Zemědělský stroj je zařazen do 1. odpisové skupiny, tzn. doba odepisování je 3 roky. Podnik zvolil rovnoměrné odepisování hmotného majetku se zvýšeným odpisem v prvním roce odepisování o 20 %. Tuto sazbu může

použit poplatník s převážně zemědělskou a lesní výrobou, který je prvním vlastníkem stroje pro zemědělství a lesnictví. Pro zjednodušení je majetek zařazen do užívání 1.1. 2009.

Tabulka 10: Výše daňových odpisů

Rok	v případě přijetí dotace	v případě nepřijetí dotace
1. rok	80 000,00	160 000,00
2. rok	60 000,00	120 000,00
3. rok	60 000,00	120 000,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Odpis 1. rok v případě přijetí dotace: $200\ 000\ Kč * 0,4 = 80\ 000\ Kč$

Odpis 2. a 3. rok v případě přijetí dotace: $200\ 000\ Kč * 0,3 = 60\ 000\ Kč$

Odpis 1. rok v případě nepřijetí dotace: $400\ 000\ Kč * 0,4 = 160\ 000\ Kč$

Odpis 2. a 3. rok v případě nepřijetí dotace: $400\ 000\ Kč * 0,3 = 120\ 000\ Kč$

Ačkoliv stál zemědělský stroj 400 000 Kč, zařazen byl v ceně 200 000 Kč. Cena, ve které byl stroj zařazen, je již snižená o přijatou dotaci a tato snižená cena je také vstupní cenou pro odepisování. Tím, že zemědělský podnik přijme dotaci, přichází v jednotlivých zdaňovacích obdobích o část daňově uznatelných výdajů v podobě jednotlivých ročních daňových odpisů.

Celkem za tři roky, po které je stroj odepisován, činí rozdíl mezi odpisy a tedy daňovými náklady 200 000 Kč. V tomto časovém horizontu bude dotace daní z příjmů fyzických osob skutečně zdaněna. V případě, že se jedná o investiční dotaci ve výši 200 000 Kč, pak se sníží výše odpisů (tedy daňově uznatelných nákladů) o 200 000 Kč, tím se zvýší o 200 000 Kč také hospodářský výsledek a tedy základ daně. Tak je dosaženo stavu, že částka 200 000 Kč, kterou poplatník jako dotaci skutečně přijal, je zdaněna daní z příjmů a to prostřednictvím nižších odpisů a tedy nižších nákladů a o to vyššího základu daně.

Účtování:

Příjemce podá žádost o platbu ve stejném účetním období, ve kterém předmět dotace pořídil a zařadil do užívání.

Jestliže příjemce podal žádost o platbu ve stejném účetním období, ve kterém předmět dotace pořídil a zařadil do užívání, avšak příslib investiční dotace ještě nebyl poskytnut, měl by tuto skutečnost v účetnictví zachytit pomocí dohadných účtů a ve chvíli schválení platby dohadnou položku rozpustit.

Odpisy se vypočítávají rovnou ze snížené pořizovací ceny.

Případ 2: Pořízení i žádost o platbu v roce 2009

Zemědělský podnik v účetním období 2009 podal žádost o dotaci a zároveň obdržel rozhodnutí o poskytnutí dotace na pořízení zemědělského stroje..

Tabulka 11: Účtování přijetí investiční dotace (pořízení a schválení platby v roce 2009)

Účetní případ	Částka v Kč	Má Dáti / Dal
Rok 2009		
1. Nákup zemědělského stroje		
Cena pořízení	390 000,00	042 / 321
DPH k ceně pořízení (19 %)	74 100,00	343 / 321
Náklady na dopravu	10 000,00	042 / 321
DPH k N na dopravu (19 %)	1 900,00	343 / 321
2. Úhrada zemědělského stroje	464 100,00	321 / 221
3. Úhrada dopravy stroje	11 900,00	321 / 221
4. Potvrzená dotace	200 000,00	388 / 042
5. Přidělení dotace	200 000,00	346 / 388
7. Přijetí platby na BÚ	200 000,00	221 / 346
6. Zařazení do užívání	200 000,00	022 / 042
8. Zúčtování ročního odpisu	80 000,00	551 / 082

Zdroj: Vlastní zpracování

Příjemce podá žádost o platbu v účetním období, které následuje po účetním období, ve kterém byl předmět dotace pořízen a začal se používat

Tuto vzniklou situaci lze řešit následujícím způsobem

a) Příjemce pořídí dlouhodobý majetek, uvede ho do užívání a bude ho odepisovat z plné pořizovací ceny. V následujícím účetním období podá žádost o platbu a měl by snížit cenu hmotného majetku. Tuto skutečnost bude účtovat na straně Má Dáti pomocí účtu 388-*Dohadné účty aktivní* a zároveň sníží pořizovací cenu dlouhodobého majetku. Zde je nutné vyřešit nesoulad, který vznikl tím, že v předchozím účetním období byly odpisy vypočítány z původní pořizovací ceny, zatímco v následujícím účetním období byla pořizovací cena snížena o vyplacenou dotaci. Proto by i zúčtované odpisy měly být sníženy.

V případě, že příjemce již podal daňové přiznání k dani z příjmů, měl by tuto situaci řešit podáním dodatečného daňového přiznání, ve kterém zohlední snížené odpisy z důvodu snížení pořizovací ceny. Pokud příjemce ještě nepodal daňové přiznání k dani z příjmů, sníží pořizovací cenu a daňové odpisy vypočítá z této nové pořizovací ceny a podá řádné daňové přiznání.

Případ 3: Pořízení v roce 2009 a žádost o platbu podaná v roce 2010

Zemědělský podnik v účetním období 2009 pořídil a zařadil zemědělský stroj. Žádost o dotaci podal a rozhodnutí o poskytnutí dotace na pořízení dlouhodobého hmotného majetku obdržel v období následujícím.

Tabulka 12: Účtování investiční dotace (pořízení v roce 2009,
schválení platby v roce 2010)

Účetní případ	Částka v Kč	Má Dáti / Dal
Rok 2009		
1. Nákup zemědělského stroje		
Cena pořízení	390 000,00	042 / 321
DPH k ceně pořízení (19 %)	74 100,00	343 / 321
Náklady na dopravu	10 000,00	042 / 321
DPH k N na dopravu (19 %)	1 900,00	343 / 321
2. Úhrada zemědělského stroje	464 100,00	321 / 221
3. Úhrada dopravy stroje	11 900,00	321 / 221
2. Zařazení do užívání	400 000,00	022 / 042
3. Zúčtování ročního odpisu	160 000,00	551 / 082
Rok 2010		
4. Potvrzená dotace	200 000,00	388 / 022
5. Přidělení dotace	200 000,00	346 / 388
6. Přijetí platby na BÚ	200 000,00	221 / 346
7. Storno odpisu za rok 2009	160 000,00	086 / 551
8. Zaúčtování odpisu za rok 2009	80 000,00	551 / 082
9. Zaúčtování odpisu za rok 2010	60 000,00	551 / 082

Zdroj: Vlastní zpracování

5.5. DAŇOVÁ PROBLEMATIKA

5.5.1. DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB

Poplatníci a povinnost registrace k dani z příjmů z právnických osob

Dle Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 17 jsou poplatníky daně z příjmů osoby, které nejsou osobami, a i organizační složkou státu podle zvláštního právního předpisu a mají na území České republiky své sídlo. Poplatníci mají povinnost podat přihlášku k registraci u místně příslušného správce daně, a to do 30 dnů od obdržení povolení nebo získání oprávnění k podnikatelské činnosti nebo od počátku provozování jiné samostatné výdělečné činnosti.

Předmět daně

Předmětem daně dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 18 jsou výnosy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. U všech poplatníků, kromě poplatníků, kteří jsou založeni, nebo zřízeni za účelem podnikání **jsou předmětem daně příjmy z dotací**, příspěvků na provoz a jiných podpor ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje a obce, z prostředků poskytnutých státními fondy, regionální radou regionu soudružnosti, z podpory od Vinařského fondu prostředků poskytnutých z rozpočtu Evropské unie nebo veřejných rozpočtů cizích států.

Vliv provozní a investiční dotace uvádí KOUŘILOVÁ, PŠENČÍK, KOPTA (2009):

Vliv provozní dotace na zemědělský podnik

t * PDDP

kde:

t..... sazba daně z příjmů

PDDP..... část provozní dotace zdaněná daní z příjmů, pokud ji již zemědělský podnik nedokáže pokrýt náklady a musí jí ve formě daně z příjmů odvést částečně zpět do rozpočtu

Vliv investiční dotace na zemědělský podnik

$$ID \cdot t_0 \cdot \frac{i}{(1+i)^n - 1} \cdot n$$

kde:

ID.....investiční dotace

t₀..... sazba daně z příjmů očekávaná

i..... vnitřní výnosové procento

n..... počet let daňového odepisování

5.5.1.1. Vliv dotace na výši daně z příjmů právnických osob

Předmětem daní z příjmů jsou výnosově účtované dotace, tzn. dotace na úhradu provozních a finančních nákladů. Pokud nejsou vyrovnány či převýšeny náklady, potom jejich nespotřebovaná část vstupuje do základu daně pro výpočet daně z příjmů.

Dotace na pořízení dlouhodobého hmotného, nehmotného majetku a technického zhodnocení nezvyšují základ daně přímo, ale vstupují do základu daně tím, že vstupní cena majetku pro odepisování je snížena o hodnotu dotace. Roční odpisy jsou tedy nižší než v případě plného odepisování a tím dochází ke zvýšení hospodářského výsledku.

Vliv provozní dotace pro zemědělský podnik

Výpočet nespotřebované části dotace

Celková výše nespotřebované dotace byla vypočtena z výsledků hospodaření před zdaněním jednotlivých výkazů zisku a ztráty, a to z:

- výkazu zisků a ztráty pro rostlinnou výrobu (VZZ RV)
- výkazu zisku a ztráty pro živočišnou výrobu (VZZ ŽV)
- výkazu zisku a ztráty pro správní režii (VZZ SR)

Tabulka13: Výše nespotřebované dotace

VZZ	Výsledek hospodaření před zdaněním
VZZ RV	4 904 000,00
VZZ ŽV	2 355 000,00
VZZ SR	- 3 813 000,00
Nespotřebovaná výše dotace	3 446 000,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Nyní uplatním vztah:

$$t * PDDP \rightarrow 0,21 * 3\,446\,000,00 = 723\,660,00 \text{ Kč}$$

Zemědělský podnik musel v roce 2008 z nespotřebované části dotace zaplatit daň ve výši 723 660,00 Kč.

Vliv investiční dotace na zemědělský podnik

Investiční dotace zemědělskému podniku v roce 2008 poskytnuta nebyla. Proto zde není vliv investiční dotace počítán.

5.5.2. DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY

Osoby povinné k dani

Dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty je osobou povinnou k dani fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Osoba povinná k dani se sídlem, místem podnikání, nebo provozovnou v tuzemsku, jejíž obrat překročil částku za nejbližších 12 předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 000 000 Kč, je povinna podat přihlášku k registraci do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém překročila stanovený limit.

Osoba povinná k dani se sídlem, místem podnikání v tuzemsku, která uzavře smlouvu o sdružení nebo jinou obdobnou smlouvu s plátcem ke společnému uskutečňování zdanitelných plnění nebo plnění osvobozených od daně s nárokem na odpočet daně, se stává plátcem dnem uzavření této smlouvy.

Osoba povinná k dani se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, která nabývá majetek pro účely uskutečňování ekonomických činností na základě rozhodnutí o privatizace podle zvláštního právního předpisu a osoba povinná k dani se sídlem, místem podnikání nebo provozovnou v tuzemsku, která nabývá majetek od plátce na základě smlouvy o prodeji podniku nebo vkladem podniku nebo části podniku, tvořící organizační složku podniku, se stává plátcem dnem nabytí majetku.

Osoba povinná k dani se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, která pořizuje zboží z jiného členského státu v tuzemsku, se stává plátcem dnem, kdy hodnota pořízeného zboží bez daně v běžném kalendářním roce převyší částku 326 000 Kč. Do celkové hodnoty pořízeného zboží se nezapočítává hodnota nového dopravního prostředku a hodnota zboží, která je předmětem spotřební daně. Plátce je povinen přiznat a zaplatit daň z pořízeného zboží, jehož hodnotou překročí uvedenou částku.

Předmět daně

Předmětem daně je (viz § 2 odst. 1):

- dodání zboží nebo převod nemovitosti za úplatu osobou povinnou k dani,
- poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani,

- pořízení zboží z jiného členského státu Evropské unie za úplatou, uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani,
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

Dotace s výjimkou dotace k ceně (viz §36 odst. 3 písm. 9) **nejsou v zákoně o dani z přidané hodnoty** výslovně **upraveny**. Z hlediska zákona o DPH není obvykle přidělování příspěvků (dotací) z veřejných prostředků ať už ze státního rozpočtu, rozpočtů obcí, svazku obcí a tedy i Evropských strukturálních fondů, úplatou za ekonomickou činnost, jedná se o přesun finančních prostředků, který není předmětem daně.

Pokud by poskytnuté finanční prostředky neměly prokazatelně charakter dotace, bylo by je možné posoudit jako úplatu za poskytnuté plnění (dodání zboží, poskytnutí služby atd.), které je předmětem DPH.

Vliv provozní dotace pro zemědělský podnik

IDM * PD

kde:

IDM.....individuální daňový multiplikátor

PD.....provozní dotace

Vliv dotací na daňovou povinnost daně z přidané hodnoty je kvalifikována pomocí individuálního daňového multiplikátoru (IDM).

Individuální daňový multiplikátor

$$\text{IDM} = \text{SZD} * \frac{\text{UZP ve snížené sazbě daně}}{\text{Celková UZP} + \text{PO}} + \text{ZSD} * \frac{\text{UZP v základní sazbě daně}}{\text{Celková UZP} + \text{PO}}$$

Kde:

SZD.....snížená sazba daně

ZSD.....základní sazba daně

UZP.....uskutečněná zdanitelná plnění

PO.....celková plnění osvobozená od daně

Individuální daňový multiplikátor nám poskytuje informace o tom, v jakém poměru jedna koruna dotace ovlivní resp. sníží výslednou daňovou povinnost a to podle poměru uskutečněných zdanitelných plnění podle jednotlivých sazeb daně a souhrnu plnění osvobozených s nárokem na odpočet a plnění osvobozených bez nároku na odpočet,

V případě České republiky a roku 2008 jsou **mezními hranicemi** individuálního daňového multiplikátoru hodnoty **0,09** (v případě, že uskutečněná zdanitelná plnění podléhají snížené sazbě daně) popř. 0 (pokud by plátce realizoval pouze zdanitelná plnění osvobozená od daně) a **0,19** (v případě, že veškerá uskutečněná zdanitelná plnění podléhají základní sazbě daně).

5.5.2.1. Vliv dotace na výši daně z přidané hodnoty

Dodání konkrétního zboží, služby, či nemovitosti, které jsou pořizovány z dotačních zdrojů, zdanitelným plněním je. Plátce při jejich dodání je povinen odvést daň z přidané hodnoty a plátce při jejich přijetí je oprávněn uplatnit nárok na odpočet při splnění ostatních zákonných podmínek. Povinnost odvést daň či nárok na odpočet daně se však vztahují výhradně k dodání či přijetí konkrétního zboží, služeb či nemovitosti a nejsou nijak odvozeny od přijetí dotací, tedy od způsobu financování zdanitelných plnění.

Zemědělský podnik, který je plátce daně z přidané hodnoty může uplatnit nárok na odpočet u vstupů pořízených od jiných plátců a zatížených daní z přidané hodnoty, u výstupů je povinen DPH stanovit a do státního rozpočtu odvést.

U zemědělského podniku se jedná o vstupy, které jsou zatížené základní sazbou daně a výstupy, které jsou zpravidla zdaněny sníženou sazbou daně. Dále pak přijatá zdanitelná plnění se základní sazbou daně převyšují přijatá zdanitelná plnění se sníženou sazbou daně. V tabulce č.10 je ukázáno, že vstupy se základní sazbou daně byly pořízeny ve výši 22 940 680 Kč a se sníženou sazbou daně v částce 12 850 744 Kč. Na druhé straně, uskutečněná zdanitelná plnění se základní sazbou daně jsou v nižší částce než uskutečněná zdanitelná plnění se sníženou sazbou daně. Výstupy se základní sazbou daně byly uskutečněny ve výši 619 331 Kč, se sníženou sazbou daně v částce 21 421 096 Kč.

Rozdíl mezi základem daně na vstupu a základem daně na výstupu (22 040 427 Kč – 35 791 414 Kč) činí 13 750 987 Kč. Je tedy zřejmé, že zemědělský podnik nemá dostatečnou schopnost na straně výstupů, přebytek vstupů nad výstupy je financován k tomu určenou dotací. Přijatá dotace se v přiznání k DPH nijak neprojeví, ale zároveň zemědělskému podniku umožňuje pořizovat přijatá zdanitelná plnění. Čím vyšší dotaci zemědělský podnik obdrží, tím více vstupů může pořídít i když část vstupů není kryta výstupy, ale již zmíněnou přijatou dotací.

Výše přidělené dotace přímo ovlivňuje schopnost zemědělského podniku dosahovat nadměrných odpočtů a tím i další dodatečné, skryté dotace. Dotace tedy způsobují, že základ daně na vstupu je vyšší než základ daně na výstupu (viz Tabulka č.11)

Tabulka14: Přehled základů daně uskutečněných a přijatých zdanitelných plnění se sníženou a základní sazbou daně v roce 2009

Zdaňovací období v roce 2009	Uskutečněná zdanitelná plnění		Přijatá zdanitelná plnění	
	snížená sazba daně	základní sazba daně	snížená sazba daně	základní sazba daně
leden	72 722	172	661	74 628
únor	2 709 537	170 726	25 465	575 002
březen	569	320	116 051	581 036
duben	94 447	318	9 469 492	1 609 738
květen	9 169	1 622	432 248	1 939 909
červen	25 916	1 491	26 117	1 193 629
červenec	4 130 454	131 363	11 721	1 987 584
srpen	8 255 761	2 696	303 305	5 449 953
září	3 848 734	13 875	302 069	3 589 810
říjen	391 988	2 602	1 046 471	1 807 463
listopad	1 693 827	216 206	936 542	3 814 643
prosinec	187 972	77 942	180 602	317 275
Celkem	21 421 096	619 331	12 850 744	22 940 670

Zdroj: Vlastní zpracování

To, že podnik dosahuje nadměrných odpočtů je zobrazeno v tabulce č.11. Nadměrného odpočtu zemědělský podnik dosáhl v deseti z celkových dvanácti měsíců. Daňová povinnost byla vyměřena pouze v únoru a červenci. Za celý rok 2008 byla daň za uskutečněná zdanitelná plnění v částce 2 045 571 Kč a daň za přijatá zdanitelná plnění ve výši 5 515 294 Kč. Za rok 2008 zemědělský podnik dosáhl nadměrného odpočtu 3 469 723 Kč.

Tabulka15: Přehled částek daně za uskutečněná a přijatá zdanitelná plnění
v roce 2009

Zdaňovací období v roce 2009	Uskutečněná zdanitelná plnění ve snížené i základní sazbě	Přijatá zdanitelná plnění ve snížené i základní sazbě	(-) nadměrný odpočet (+) daňová povinnost
leden	6 578	14 239	- 7 661
únor	276 296	111 542	164 754
březen	112	120 842	- 120 730
duben	8 561	1 158 105	- 1 149 544
květen	1 133	407 485	- 406 352
červen	2 616	229 140	- 226 524
červenec	396 700	378 696	18 004
srpen	743 531	1 062 788	- 319 258
září	349 022	709 250	- 360 228
říjen	35 773	437 600	- 401 827
listopad	193 523	809 071	- 615 548
prosinec	31 727	76 536	- 44 810
Celkem	2 045 571	5 515 294	- 3 469 723

Zdroj: Vlastní zpracování

K matematickému vyjádření vlivu dotací na daňovou povinnost daně z přidané hodnoty bylo nutné vypočítat individuální daňový multiplikátor, který určí, kolik každá koruna dotace poskytnutá plátcí daně přinesla tomuto plátcí další, vedlejší efekt v podobě snížení jeho daňové povinnosti.

$$IDM = 0,09 * \frac{21\,421\,096}{22\,040\,427} + 0,19 * \frac{619\,331}{22\,040\,427} = 0,0928$$

Individuální daňový multiplikátor se nachází u spodní hranice intervalu, tedy do 10 %, je to způsobeno tím, že rozhodující část produkce zemědělského podniku podléhá snížené sazbě daně.

Nyní uplatním vztah:

$$\mathbf{IDM * PD} \quad \rightarrow \quad 0,0928 * 16\,779\,573,79 = 1\,557\,144,45 \text{ Kč}$$

Ze shora provedené analýzy vyplývá, že zvolený zemědělský podnik v roce 2008 dosáhl, v důsledku přijetí provozní dotace ve výši 16 779 573,79 Kč, snížení daňové povinnosti na dani z přidané hodnoty o 1 557 144,45 Kč. Je to způsobeno tím, že dotace umožňují pořízení přijatých zdanitelných plnění, ale v přiznání k dani z přidané hodnoty nejsou uváděny na straně výstupů, protože nejsou uskutečněným zdanitelným plněním.

5.5.3. VLIV DANĚ Z PŘÍJMU PRÁVNICKÝCH OSOB A DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY NA REÁLNĚ ZÍSKANOU DOTACI

Při stanovení dopadů přijetí dotace pro zemědělský podnik, vycházíme z tohoto vztahu, jak uvádí KOUŘILOVÁ, PŠENČÍK, KOPTA (2009):

$$\text{Celkové příjmy podniku z dotací} = D + \text{IDM} * \text{PD} - t * \text{PDDP} - \left[\text{ID} * t_0 * \frac{i}{(1+i)^n - 1} * n \right]$$

Kde:

D..... dotace celkem

IDM.....individuální daňový multiplikátor

PD.....provozní dotace

t..... sazba daně z příjmů

PDDP.....část provozní dotace zdaněná daní z příjmů, pokud ji již zemědělský podnik nedokáže pokrýt náklady a musí jí ve formě daně z příjmů odvést částečně zpět do rozpočtu

ID.....investiční dotace

t₀..... sazba daně z příjmů očekávaná

i..... vnitřní výnosové procento

n..... počet let daňového odepisování

5.5.3.1. Vliv dotace na celkové příjmy podniku

Příjmem zemědělského podniku je celá výše všech dotací a to včetně dotací investičních a to i přesto, že tak nejsou účtovány. Z hlediska peněžního toku však účinné jsou.

$$\begin{aligned} \text{Celkové příjmy podniku z dotací} &= 16\,779\,573,79 + 0,0928 * 16\,779\,573,79 \\ &\quad - 0,21 * 3\,446\,000,00 = 17\,613\,058,24 \end{aligned}$$

Celkové příjmy podniku z dotací = 16 779 573,79 + 1 557 144,45

– 723 660,00 – 0 = 17 613 058,24 Kč

Skrytá dotace = 17 613 058,24 – 16 779 573,79 = **833 484,45 Kč**

Celkové dotace u zemědělského podniku se skládají z provozní dotace ve výši 16 779 573,79 Kč. Dále se pak mezi příjmy řadí hodnota provozních dotací vynásobená individuálním daňovým multiplikátorem, kde hodnota individuálního daňového multiplikátoru u analyzovaného podniku činí 0,0928. Z postupného výpočtu vyplývá, že přijetím provozní dotace ve výši 16 779 573,79 Kč zemědělský podnik získal další skrytou dotaci na dani z přidané hodnoty ve výši 1 557 144,45 Kč. Dále došlo ke snížení peněžního toku z dotací prostřednictvím daně z příjmů vyvolaném nevyčerpanou provozní dotací ve výši 3 446 000 Kč, nevyčerpaná část dotace byla zdaněna sazbou daně z příjmů právnických osob, a to 21 %. Celkové snížení peněžního toku, které bylo způsobeno zdaněním nevyčerpané provozní dotace bylo ve výši 723 660,00 Kč.

Z výsledné částky (833 484,45 Kč) vyplývá, že podnik tím, že přijal celkové dotace ve výši 16 779 573,79 Kč, získá dalších 833 484,45 Kč skryté dotace spočívající ve zvýhodnění na dani z přidané hodnoty (1 557 144,45 Kč) a v nepříznivém vývoji peněžního toku na dani z příjmů (723 660,00 Kč).

6. ZÁVĚR

Analyzovaný zemědělský podnik je příjemcem podpor, které jsou poskytovány z evropských i národních dotačních programů. Před samotnou analýzou vlivu dotací na hospodaření podniku je zpracována problematika koupě části jiného hospodářského celku, neboť zemědělský podnik v roce 2008 koupil část podniku jiného zemědělského subjektu. Mezi kupujícím a prodávajícím zemědělským podnikem byla uzavřena smlouva o prodeji části podniku, ve které byla stanovena kupní cena a stanoven den, ve kterém přechází vlastnické právo na kupující zemědělský podnik. Z účetního hlediska byl rozdíl mezi oceněním aktiv, závazků a kupní cenou vyúčtován prostřednictvím oceňovacího rozdílu k nabytému majetku. V další části diplomové práce byla řešena problematika spravování přidělených dotací po linii podniku. V této části se práce věnuje způsobu účtování přijatých dotací. Účtování dotací se liší podle účelu na který jsou poskytnuty. V účetnictví se rozdílným způsobem zobrazí dotace k úhradě provozních a finančních nákladů a dotace poskytnuté na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Dotace se však v účetnictví mohou odrazit až ve chvíli, kdy je proces schvalování dotace v takové fázi, že je její poskytnutí nepochybné. Dotace, které jsou poskytnuty na úhradu provozních a finančních nákladů, se promítnou do výsledku zisku a ztrát ve formě výnosů. Investiční dotace neovlivňuje výnosy, ale snižuje cenu pořízeného majetku a tím snižují i daňové odpisy. V obojím případě dotace zvyšují výsledek hospodaření a tím příznivě ovlivňují finanční zdraví podniku. Po provedené analýze finančního zdraví zemědělského podniku je patrné, že přijaté dotace mají pozitivní vliv na hodnotu většiny ukazatelů. V případě přijetí dotace splňuje zemědělský podnik podmínky finančního zdraví, v případě hospodaření bez dotace se podnik propadl o čtyři kategorie, tedy do kategorie ve které už podmínky finančního zdraví splněny nejsou. Poslední část diplomové práce se pokouší kvantifikovat vliv daňových aspektů na reálně získanou dotaci. Předmětem daní z příjmů jsou výnosově účtované dotace, tzn. Dotace na úhradu provozních a finančních nákladů. Tato dotace vstupuje do základu daně pro výpočet daně z příjmů pouze v případě, pokud není vyrovnána, nebo převýšena výstupy. Investiční dotace nezvyšuje základ daně přímo, ale snižuje vstupní cenu pořízeného majetku pro daňové odepisování a tím opět zvyšuje základ daně pro výpočet daně z příjmů. Celkové příjmy z dotací jsou tedy nejen přijaté dotace na úhradu provozních a finančních nákladů a investiční dotace, ale podnik získává další skrytou dotaci spočívající ve zvýhodnění na dani z přidané hodnoty a v nepříznivém toku na dani z příjmů.

POUŽITÁ LITERATURA

- BEČVÁŘOVÁ, V.: *Zemědělská politika*. MZLU v Brně, 2001. 120 s. ISBN 80-7157-514-3.
- FÍŠEROVÁ, E., VLACH, P. a kol.: *ABECEDA účetnictví pro podnikatele*. 8. vyd. Olomouc: Anag, 2010. ISBN 978-80-7263-598-6.
- HRABÁNKOVÁ, M., *Strukturální fondy*, Praha 1999, 1.vyd.
- KOVANICOVÁ, D.: *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 4. vyd. Praha: Polygon, 1996. 330 s. ISBN 80-85967-11-1.
- KOUŘILOVÁ, J., PŠENČÍK, J., KOPTA, D.: *Dotace v zemědělství – z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství*. 1. vyd. 2009. ISBN 978-80-7204-637-9.
- MAJEROVÁ, V.: *Český venkov 2003: situace před vstupem do EU*. 210 s. ISBN 80-213-1121-5.
- MUSGRAVE, R., MUSGRAVEOVÁ, P.: *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press. 581 s. ISBN 80-85603-76-4.
- NEPLECHOVÁ, M.: *Účetnictví zemědělského podniku*. 2. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 176 s. ISBN 80-7263-393-7.
- NEPLECHOVÁ, M., NOVÁK, J.: *Účetnictví a kalkulace nákladů v zemědělství, Bilance*, Praha, 1996
- PŠENČÍK, J.: *Zemědělské účetnictví a daňová soustava v rozvoji zemědělských podniků jako základ pro finanční řízení – dotační povaha DPH, produkční a odbytová efektivnost, přímý peněžní tok z dotací, dopady daňové soustavy, aktivní a zůstatková dotace*, disertační práce, prosinec 2008
- PĚLUCHA, M. a kol.: *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. 1.vyd. Praha: Ireas, 2006. 162 s. ISBN 80-86684-42-3.
- SAMUELSON, PA., NORDHAUS., WD.: *Ekonomie*. 2.vyd. 1 Praha : Svoboda Servis, 1995. 1012 s. ISBN 80-205-0494-X
- VOMÁČKOVÁ, H.: *Účetnictví – akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí (vyšší účetnictví)*. 3.vyd. Praha: Bova Polygon, 2005. 512 s. ISBN 80-7273-127-0.

PRAMENY

České účetní standardy

Nařízení vlády č. 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele

Nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě

Nařízení vlády č. 144/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy pro kalendářní roky 2005 a 2006

Nařízení vlády č. 145/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2005

Nařízení vlády č. 155/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2007

Nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření)

Nařízení vlády č. 500/2001 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování

Nařízení vlády č. 655/2004 Sb., o stanovení podmínek pro zařazení skupin výrobců, zajišťujících společný odbyt vybraných zemědělských komodit, do programu zakládání skupin výrobců a o stanovení podmínek pro poskytnutí dotace k podpoře jejich činnosti

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník,

INTERNETOVÉ ZDROJE

Bezpečnosti potravin [online]. 15.07.2010 [cit. 19. července]. Dostupné na WWW <http://europa.eu/pol/food/index_cs.htm >. <http://eagri.cz/public/eagri/>

FAJMON, Hynek. Čeští zemědělci a Společná politika Evropské unie [online]. [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.ods.cz/eu/download/docs/zemedelci_a_politika_EU.pdf>.

FAJMON, Hynek. Moderní české zemědělství do roku 2020 [online]. [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.vize2020.cz/docs/p/vize7-fajmon.pdf>>.

Jak zachovat důvěru spotřebitelů v bezpečnost potravin [online]. [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW <http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained/safety/index_cs.htm>.

JEDLIČKA, Jan. Společná zemědělská politika EU [online]. 2004 [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/CAP.pdf>>.

Národní strategický plán rozvoje venkova [online]. 26.05.2006 [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6223779>>.

OP Rozvoj venkova [online]. [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.mesec.cz/specially/dotace-eu/op-rozvoje-venkova/>>.

PĚLUCHA, Martin. Změny vnímání venkova v rámci SZP EU [online]. 04. 02. 2010 [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW <<http://geography.cz/wp-content/uploads/2010/02/pelucha-zmeny-ve-vnimani-venkova.pdf>>.

Politiky EU [online]. 2005 [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.euroskop.cz/687/sekce/zemedelska-politika/>>.

Společná zemědělská politika Evropské unie [online]. 22.05.2009 [cit. 19. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/spolecna-zemedelska-politika-evropske/1000521/4234/>>.

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A., Dopady SZP EU na stav a možný rozvoj zemědělství v mikroregionu Hrotovicko [online]. [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.garep.cz/publikace/referat-3.pdf>>.

TVRDOŇ, Jiří. Efektivnost dotačních politik a trvale udržitelný rozvoj zemědělství [online]. [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <www.agris.cz/etc/textforwarder.php?iType=2&iId=137342>.

URBAN, Luděk. Evropská unie a její politiky [online]. 2009 [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <[http://khp.vse.cz/KHP/WCMS_KHP.nsf/files/5HP300-SZP-10/\\$file/5HP300-SZP-10.pdf](http://khp.vse.cz/KHP/WCMS_KHP.nsf/files/5HP300-SZP-10/$file/5HP300-SZP-10.pdf)>.

Zemědělství a potraviny [online]. 14.09.2007 [cit. 10. června 2010]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/food/index_cs.htm>.

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha 1: Program rozvoje venkova ČR na období 2007 až 2013 –
opatření k základním osám

Příloha 2: Národní dotace – struktura dotačních programů

Příloha 3: Metodika k výpočtu finančního zdraví podniku

Příloha 1: Program rozvoje venkova ČR na období 2007 až 2013 – opatření k základním osám

Členění os je následující:

OSA I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Osa I je orientována na přenos znalostí a inovací v potravinovém řetězci, které ve spojení s efektivními investicemi do fyzického kapitálu a lidských zdrojů přispějí ke zvyšování konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického sektoru.

Rozvojová osa se člení na dvě priority

Priorita I.1. Modernizace, inovace a kvalita

Cílem je vytvořit silné zemědělsko-potravinářské odvětví, modernizovat zemědělské podniky, zavádět inovace a zvýšit kvalitu produktů.

Opatření

Modernizace zemědělských podniků ,
Investice do lesů,
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům ,
Pozemkové úpravy,
Řízení a zajištění funkčnosti vodních zdrojů,
Seskupení producentů

Priorita I.2 Přenos znalostí

Cílem je vytvořit dynamické zemědělsko-potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství.

Opatření

Další odborné vzdělávání a informační činnost,
Zahájení činnosti mladých zemědělců,
Předčasný odchod do důchodu,
Využívání poradenských služeb

OSA II: Zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa II je orientována zejména na podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině, k zastavení úbytku biodiverzity, k ochraně vody a ke zmírňování změn klimatu.

Rozvojová osa obsahuje tři priority

Priorita II.1 Biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin

Cílem je podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí vedoucích k biologické rozmanitosti a podpora vhodných zemědělských systémů pro zachování venkovské krajiny.

Opatření

Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech

Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a platby související se směrnicí Rady 2000/60/ES

Agroenvironmentální opatření – podopatření: postupy šetrné k životnímu prostředí (vč. ekologického zemědělství)

Agroenvironmentální opatření – podopatření: ošetřování travních porostů

Priorita II.2 Ochrana vody a půdy

Cílem je ochrana jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů.

Opatření

Agroenvironmentální opatření - Péče o krajinu (zatravnění orné půdy, pěstování meziplodin, biopásy)

Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě a platby související se směrnicí Rady 2000/60/ES

Priorita II.3 Zmírňování klimatických změn

Cílem je podpora využívání obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím stávajícího lesnického potenciálu a možností jeho rozšíření a zachování pozitivních funkcí lesa.

Opatření

Zalesňování zemědělské půdy,

Platby v rámci Natury 2000 v lesích,

Obnova lesnického potenciálu a zavádění preventivních opatření

OSA III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Osa III podporuje rozvoj životních podmínek na venkově, pracovních příležitostí a diverzifikaci ekonomických aktivit. Tato osa řeší dlouhodobé negativní trendy snižování populace ve venkovských oblastech.

Rozvojová osa se člení na tři priority

Priorita III.1 Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE

Cílem je vytvořit pracovní místa a zajistit vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky.

Opatření

Diverzifikace činností nezemědělské povahy,

Podpora zakládání podniků jejich rozvoje,

Podpora cestovního ruchu

Priorita III.2 Podmínky růstu a kvalita života na venkově

Cílem je vytvořit podmínky růstu ve venkovských oblastech. Zlepšit vybavení a vzhled vesnic a veřejných prostranství a posílit sounáležitost obyvatel s místním prostředím

a dědictvím venkova. Zabezpečit rozvoj venkovské infrastruktury s cílem rozvoje malého a středního podnikání a zlepšení životního prostředí venkovských sídel.

Opatření

Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova,
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby,
Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

Priorita III.3 Vzdělávání

Cílem je přispět k vyšší úrovni vzdělanosti a uplatnění na trhu práce venkovských obyvatel rozvojem poradenství a vzdělávání a zvýšit používání informačních a komunikačních technologií. Iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a podporovat využití vnitřního potenciálu venkova.

Opatření

Získávání dovedností, animace a provádění,
Vzdělávání a informace

OSA IV: Leader

Účelem osy je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově.

Příloha 2: Národní dotace – struktura dotačních programů

Struktura dotačních programů je následující:

1.D. Podpora včelařství – účelem dotace je zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Dotace je poskytnuta ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

1.I. Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách – účelem dotace je zvýšení konkurenceschopnosti a kvality ovoce, chmele, vinných hroznů a školkařských výpěstků. Dotace je poskytnuta ve formě dotace na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (dotace investiční)

1.R. Podpora restrukturalizace ovocných sadů – účelem dotace je restrukturalizace ovocných sadů, resp. nezbytné zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. Dotace je poskytnuta ve formě dotace na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (dotace investiční)

2.A. Udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat

3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin – účelem dotace je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

8. Nákazový fond je rozdělen na program

- 8.A. – účelem dotace je podpora vybraných činností zaměřených proti rozšiřování nebezpečných nálezů hospodářských zvířat. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)
- 8.B. – účelem dotace je částečná úhrada nákladů spojených s neškodným odstraňováním kadáverů – udržení příznivé nálezové situace v chovech hospodářských zvířat a minimalizace rizik šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)
- 8.E. Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu (IBR) – účelem dotace je podpora vybraných činností souvisejících s plněním NOP IBR schváleného Ministerstvem zemědělství zařazeného mezi preventivní a diagnostické úkony k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i k jejich zdolávání. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

9. Poradenství a vzdělávání – účelem dotace organizační, ekonomické a odborné poradenství

- 9.A. Speciální poradenství
- 9.E. Školní závody – účelem je propojení praxe a odborného vzdělávání formou spolupráce podnikatelských subjektů, které obdržely statut „Školní závod“, se středními školami a vyššími odbornými školami zabezpečujícími přípravu

budoucích pracovníků resortu. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

- 9.F. Podpora poradenství v zemědělství – účelem je pomoc zemědělským podnikům při plnění zákonných požadavků a správné zemědělské praxe, šíření informací o opatřeních Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a o aktuálních problémech při realizaci společné zemědělské politiky. Dotace je poskytnuta ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)
- 9.H. Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí – účelem dotace je podpora marketingu a propagace vystavovatelů z České republiky, jejich výrobků, případně služeb na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

10.D. Podpora evropské integrace nevládních organizací – účelem dotace je zlepšení efektivnosti a odborné úrovně činnosti nevládních organizací formou podpory integrace v rámci ES. Dotace je poskytována ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

10.E. Podpora České technologické platformy pro potraviny – účelem je podpora činnosti technologické platformy zaměřená na posílení funkčnosti, budování vnitřní struktury, personálního zajištění a zapojení do národních a evropských struktur. Informační a propagační činnost sloužící k propagaci cílů, aktivit a výsledků práce platformy, včetně zajištění přenosu informací mezi vědou, výzkumem a podnikatelskou praxí s důrazem na malé a střední podnikání z oblasti výroby potravinářských produktů. Dotace je poskytnuta ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

13. Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu

15. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků – účelem dotace je částečná kompenzace újmy rybářským subjektům vzniklé zajišťováním vodohospodářských a celospolečenských funkcí rybníků. Dotace je poskytnuta ve formě dotace k výsledku hospodaření (dotace neinvestiční)

Příloha 3: Metodika k výpočtu finančního zdraví podniku

Postup výpočtu finančního zdraví

Pro vyhodnocení finančního zdraví se používá devět ekonomických ukazatelů finanční analýzy, kterým jsou podle dosaženého výsledku přiděleny body (viz tabulka bodového ohodnocení). Posouzení FZ se provádí za poslední tři „účetně“ uzavřené roky, tj. tři po sobě navazující období předcházející roku podání žádosti. Vzhledem k nutnosti doložit zároveň Daňová přiznání ověřená Finančním úřadem, lze s ohledem na platnou právní úpravu (zejména zákon o daních z příjmů) akceptovat tři poslední období (fiskální roky), za které je podáno Daňové přiznání u místně příslušného správce daně, přičemž poslední řádné Daňové přiznání musí předcházet nejdéle roku podání žádosti.

Příklad:

Žádost o dotaci z PRV v roce 2010, poslední tři uzavřené roky: 2009, 2008 a 2007.

Pokud však žadatel nemá v době registrace žádosti podáno Daňové přiznání za rok 2009 (s ohledem na lhůtu do 31.3.), pak se výpočet FZ provádí za roky 2008, 2007 a 2006; obdobně se postupuje v případě, má-li žadatel povinný audit nebo mu přiznání zpracovává a překládá daňový poradce a v době podání žádosti (v první polovině roku) nebylo Daňové přiznání podáno.

Výpočet se provede pro každý rok a výsledný počet bodů pro posouzení je aritmetickým průměrem. Celkově je možné dosáhnout maximálně 31 bodů, pro splnění podmínky FZ (jakožto kritéria způsobilosti) je zapotřebí získat minimálně 15,01 bodů.

V případě, že jsou ekonomické výsledky v některém roce negativně ovlivněny vážnou přírodní katastrofou, nebude po prokázání této skutečnosti příslušný rok (maximálně jeden) do hodnocení počítán. Další výjimka platí pro případy, kdy byl podnik založen nebo zemědělec zahájil činnost, tak se finanční zdraví prokazuje pouze za dva uzavřené roky.

Potenciální žadatelé mohou pro svoji potřebu využít jednoduchý program v Excelu pro orientační výpočet finančního zdraví (k dispozici na stránkách www.szif.cz).

Kategorie A	od 25,01 do 31,00	} Žadatel splňuje podmínky FZ
Kategorie B	od 17,01 do 25,00	
Kategorie C	od 15,01 do 17,00	} Žadatel nesplňuje podmínky FZ
Kategorie D	od 12,51 do 15,00	
Kategorie E	od 9,00 do 12,50	

Pozn.: Pakliže není ve specifické části Pravidel stanoveno jinak.

Požadované dokumenty:

- **Účetnictví:**
 - Rozvaha (Balance),
 - Výkaz zisku a ztráty,
 - V případě zjednodušeného (zkráceného) rozsahu účetnictví dále *Dodatkovou tabulku*,
 - *Daňové přiznání* ověřené Finančním úřadem (včetně případných dodatečných nebo opravných přiznání);

Účetnictví – návaznost vzorců na výkazy 2009

uk.	VZORCE – výkazy v plném rozsahu	vazba na řádky výkazů v plném rozsahu
1	(Provozní výsledek hospodaření + Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období) / Aktiva celkem * 100	$[(V30 + V25) / R001] * 100$
2	(Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku + Výsledek hospodaření minulých let + Výsledek hospodaření běžného účetního období) / Aktiva celkem * 100	$[(R078 + R081 + R085) / R001] * 100$
3	Přidaná hodnota / (Náklady vynaložené na prodané zboží + Výkonová spotřeba) * 100	$[V11 / (V02 + V08)] * 100$
4	(Provozní výsledek hospodaření + Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období + Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku) / (Tržby za prodej zboží + Výkony) * 100	$[(V30 + V25 + V18) / (V01 + V04)] * 100$
5	(Cizí zdroje – Dohadné účty pasivní – Dohadné účty pasivní – Rezervy) / Pasiva celkem * 100	$[(R086 - R100 - R113 - R087) / R067] * 100$
6	(Provozní výsledek hospodaření + Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období) / Nákladové úroky	$(V30 + V25) / V43$
7	(Cizí zdroje – Dohadné účty pasivní – Dohadné účty pasivní – Rezervy – Krátkodobý finanční majetek) / (Výsledek hospodaření za běžnou činnost + Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku)	$(R086 - R100 - R113 - R087 - R058) / (V52 + V18)$
8	(Oběžná aktiva + Časové rozlišení – Krátkodobé závazky – Krátkodobé bankovní úvěry – Krátkodobé finanční výpomoci – Časové rozlišení – Dohadné účty pasivní) / Zásoby	$(R031 + R063 - R103 - R117 - R118 - R119 - R100) / R032$
9	(Zásoby + Krátkodobé pohledávky – Dohadné účty aktivní + Krátkodobý finanční majetek) / (Krátkodobé závazky – Dohadné účty pasivní + Krátkodobé bankovní úvěry + Krátkodobé finanční výpomoci)	$(R032 + R048 - R056 + R058) / (R103 - R113 + R117 + R118)$

Účetnictví - mezní hodnoty pro jednotlivé ukazatele včetně bodového ohodnocení

Ukazatel 1 ROA (%) MAX	≤ 1,49	od 1,5 do 3	≥ 3,01
Body	1	2	3
Ukazatel 2 Dlouhodobá rentabilita (%) MAX	≤ 1,99	od 2 do 8	≥ 8,01
Body	1	2	3
Ukazatel 3 Přidaná hodnota / vstupy (%) MAX	≤ 14,99	od 15 do 30	≥ 30,01
Body	1	2	3
Ukazatel 4 Rentabilita výkonů, z cash flow (%) MAX	≤ 5,99	od 6 do 15	≥ 15,01
Body	1	2	3
Ukazatel 5 Celková zadluženost (%) MIN	≤ 54,99	od 55 do 70	≥ 70,01
Body	5	3	1
Ukazatel 6 Úrokové krytí (násobek) MAX	≤ 1,09	od 1,10 do 2,10	≥ 2,11
Body	1	2	3
Ukazatel 7 Doba splatnosti dluhů, z cash flow (roky) MIN	≤ 4,99	od 5 do 7	≥ 7,01
Body	5	3	1
Ukazatel 8 Krytí zásob ČPK (násobek) MAX	≤ 0,49	od 0,50 do 0,70	≥ 0,71
Body	1	2	3
Ukazatel 9 Celková likvidita (násobek) MAX	≤ 1,49	od 1,50 do 2	≥ 2,01
Body	1	2	3